పరిచయం మరియు సారాంశం

2024 లో భారతదేశం మరియు ప్రపంచం

2024 సంవత్సరంలో వేగంగా మారుతున్న ప్రపంచ స్థితుల మధ్య భారతదేశం తన జాతీయ ప్రయోజనాలను ముందుకు తీసుకెళ్లడంలో ప్రపంచంతో చురుకుగా నిమగ్నమైంది. భారత విదేశాంగ విధానం చైతన్యం మరియు ఆచరణాత్మకతను ప్రదర్శించింది, గణనీయమైన విజయాలను సాధించింది, ఇది అంతర్జాతీయంగా భారతదేశం యొక్క స్థాయిని మరియు సద్భావనను కూడా పెంచింది. బహుపాక్షిక మరియు బహుళ పక్ష వేదికలలో భారతదేశపు క్రియాశీల కార్యక్రమాలు మరియు నాయకత్వం ద్వారా సారూప్య దృక్పథం కలిగిన భాగస్వాములతో ద్విపాక్షిక సంబంధాలు ముందుకు కొనసాగాయి.

భారతదేశ విదేశాంగ విధానాన్ని మరియు ప్రపంచ దౌత్యాన్ని ఆచరణాత్మక లక్ష్యాల వైపు నడిపించడంలో విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ (MEA) కీలక పాత్ర పోషించింది. భారతదేశం తన వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తిని విస్తరించడంలో, బహుపాక్షిక సంస్థల అర్థవంతమైన సంస్కరణలను సమర్థించడంలో, గ్లోబల్ ప్రాధాన్యతలను పరిష్కరించడంలో మరియు నియమాల ఆధారిత అంతర్జాతీయ క్రమంలో దాని భద్రతను కాపాడుకోవడంలో స్థిరంగా వ్యవహరించింది. మరింత సమానమైన మరియు సమగ్రమైన ప్రపంచ పాలనను రూపొందించడంలో భారతదేశం నిబద్ధతను ఈ ప్రయత్నాలు నొక్కిచెప్పాయి.

ఈ సంవత్సరం ప్రపంచ ఆరోగ్యం మరియు పర్యావరణ రంగాలపై నిరంతర సవాళ్లతో పాటు నిరంతర ఆర్థిక హెచ్చుతగ్గులు, వాతావరణ మార్పు ప్రభావాలు, భౌగోళిక రాజకీయ ఉద్రిక్తతలు మరియు సామాజిక అంతరాయాలను చూసింది. ఉన్నత-స్థాయి చర్చలు మరియు సహకారాల ద్వారా ప్రధాన ప్రపంచ సవాళ్లను పరిష్కరించడం ద్వారా భారతదేశం అంతర్జాతీయ అంశాలలో చురుకుగా నిమగ్నమై ఉంది. ఇందులో ద్వైపాక్షికంగా భాగస్వామ్యాలను బలోపేతం చేయడం మరియు UN, G20, G7, క్వాడ్, SCO మరియు బ్రిక్స్ వంటి ప్రముఖ ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సమూహాలలో చురుకుగా పాల్గొనడం ఉన్నాయి.

మునుపటి G20 అధ్యక్షుడిగా ఉండటం వల్ల, భారతదేశం ట్రోయికా సమూహం (భారతదేశం, బ్రెజిల్ మరియు దక్షిణాఫ్రికా) కింద బ్రెజిల్‌తో కలిసి పనిచేయడం కొనసాగించింది. భారతదేశం G20 అధ్యక్షత వహించిన కాలంలో జరిగిన పని ఆధారంగా, బ్రెజిల్ 2024 కోసం మూడు ప్రాధాన్యతలను గుర్తించింది, వీటిలో విస్తృతంగా సామాజిక చేరిక, ఇంధన పరివర్తన మరియు బహుపాక్షిక పాలన సంస్థల సంస్కరణలు ఉన్నాయి. నవంబర్ 18-19న రియో డి జనీరోలో జరిగిన 19వ G20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో ప్రధానమంత్రి

పాల్గొన్నారు. ప్రధానమంత్రి జోక్యాలు మానవ కేంద్రీకృత, నిర్మాణాత్మక మరియు అభివృద్ధి ఆధారితంగా ఉండటం వల్ల అభివృద్ధి చెందిన మరియు చెందుతున్న దేశాలలో విస్తృతంగా ప్రశంసించబడ్డాయి. సెప్టెంబర్ 2023 లో న్యూఢిల్లీ G20 సదస్సులో చేర్చబడిన తర్వాత, ఆఫ్రికన్ యూనియన్ శాశ్వత సభ్యునిగా పాల్గొన్న మొదటి G20 సదస్సు కూడా ఇది.

ఆగస్టులో, భారతదేశం 'స్థిరమైన భవిష్యత్తు కోసం సాధికారత కలిగిన గ్లోబల్ సౌత్' థీమ్ కింద వర్చువల్ ఫార్మాట్‌లో వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్ యొక్క 3వ ఎడిషన్‌ను నిర్వహించింది. ప్రధానమంత్రి దేశ అధ్యక్షులు/ప్రభుత్వ సమావేశాలను ప్రారంభించారు మరియు తన ప్రసంగంలో దక్షిణార్ధ గోళ దేశాలలో స్థిరమైన అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి ఒక సమగ్ర వ్యవస్థగా పనిచేయడానికి "గ్లోబల్ డెవలప్‌మెంట్ కాంపాక్ట్" ను ప్రతిపాదించారు. ఈ కాంపాక్ట్ వాణిజ్యం, సామర్థ్య నిర్మాణం, సాంకేతికత భాగస్వామ్యం మరియు ఆర్థిక మద్దతు పై దృష్టి పెడుతుంది మరియు దక్షిణార్ధ గోళ దేశాలకు సాధికారత కల్పించడం లక్ష్యంగా కలిగి ఉంది మరియు అభివృద్ధి సమతుల్యంగా మరియు స్థిరమైనదిగా ఉండే విధంగా నిర్ధారిస్తుంది. నాయకుల సమావేశం తర్వాత పది మంత్రిత్వ సమావేశాలు జరిగాయి: ఆరోగ్య మంత్రులు, యువజన మంత్రులు, వాణిజ్య/వర్తకం మంత్రులు, సమాచారం మరియు సాంకేతిక మంత్రులు, ఆర్థిక మంత్రులు, ఇంధన మంత్రులు, విద్యా మంత్రులు, పర్యావరణ మంత్రులు మరియు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి (EAM) అధ్యక్షతన విదేశాంగ మంత్రుల రెండు సమావేశాలు.

నవంబర్ 2024, రియో డి జనీరోలో 19వ G20 సదస్సులో అప్పటి యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా అధ్యక్షుడు జోసెఫ్ బైడెన్ మరియు బ్రెజిల్ అధ్యక్షుడు లూయిజ్ ఇనాసియో లులా డా సిల్వాతో ప్రధాన మంత్రి

ఈ సదస్సులో 21 దేశ అధ్యక్షులు/ప్రభుత్వం మరియు 34 విదేశీ మంత్రులతో సహా 123 దక్షిణార్ధ గోళ దేశాల నుండి 173 ప్రముఖులు పాల్గొన్నారు. చారిత్రాత్మకంగా మూడవ సారి పదవిని గెలుచుకున్న తరువాత మరియు ఒక కొత్త ప్రభుత్వానికి పదవీ బాధ్యతలు చేపట్టిన తర్వాత ఈ సదస్సు మొదటి బహుపాక్షిక శిఖరాగ్ర సదస్సును ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించారు. కొత్త ప్రభుత్వం ఏర్పాటైన మొదటి 100 రోజుల్లోపు నిర్వహించిన సదస్సు, దక్షిణార్ధ గోళ దేశాల సమిష్టి అభివృద్ధి ప్రయాణాన్ని మెరుగుపరచడంలో భారతదేశం యొక్క నిజాయితీ మరియు నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తుంది మరియు దక్షిణార్ధ గోళ దేశాల నాయకులు మరియు దేశాలతో నిమగ్నం అవడానికి ప్రధాన మంత్రి అందించిన ప్రాధాన్యతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్, ఆగస్ట్ 2024 యొక్క 3వ ఎడిషన్ నాయకుల సమావేశంలో ప్రధాన మంత్రి ప్రసంగించారు.

ఇంతకు ముందు జూన్‌లో, ఇటలీలో నిర్వహించబడిన G7 సదస్సు యొక్క అవుట్‌రీచ్ సెషన్‌లో ప్రధాన మంత్రి పాల్గొన్నారు, అక్కడ ఆయన కీలకమైన అంతర్జాతీయ సవాళ్ల పై ప్రపంచ నాయకులతో సమావేశమయ్యారు. ఈ సదస్సులో, పబ్లిక్ సర్వీస్ డెలివరీ కోసం డిజిటల్ అభివృద్ధిని వినియోగించడంలో భారతదేశం యొక్క విజయాన్ని గురించి ప్రస్తావిస్తూ, మానవ-కేంద్రీకృత విధానం ద్వారా సాంకేతికత మార్గనిర్దేశం చేయాలని ప్రధాన మంత్రి నొక్కిచెప్పారు. ప్రపంచ పురోగతి మరియు శ్రేయస్సును

పెంపొందించడంలో AI పాత్రను సమర్థించే విధంగా "అందరికీ AI" పట్ల భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతను ఆయన నొక్కిచెప్పారు. G20 లో ఆఫ్రికన్ యూనియన్ శాశ్వత సభ్యత్వాన్ని పొందడంలో భారతదేశం యొక్క పాత్రను గుర్తుచేస్తూ, దక్షిణార్ధ గోళ దేశాలు, ముఖ్యంగా ఆఫ్రికా యొక్క సమస్యలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం యొక్క ప్రాముఖ్యత గురించి కూడా ఆయన నొక్కిచెప్పారు. భారతదేశం-ఇటలీ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని మరింత బలోపేతం చేయడం పై ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి జార్జియా మెలోనితో కూడా ప్రధాన మంత్రి చర్చలు జరిపారు.

సంవత్సరం అంతటా, తీవ్రవాదం యొక్క అన్ని రూపాలు మరియు వ్యక్తీకరణలను ఎదుర్కోవడానికి ప్రపంచ సమాజంతో భారతదేశం చురుకుగా సహకరించింది, మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం, ఉత్తమ పద్ధతుల మార్పిడి మరియు ఉగ్రవాద నిరోధక రంగంలో సమాచార పంచుకోవడం కోసం భాగస్వామి దేశాలతో కలిసి పనిచేసింది. ఈ సంవత్సరంలో, క్వాడ్ గ్రూపింగ్ మరియు ఫ్రాన్స్, కజకిస్తాన్ మరియు ఆస్ట్రేలియాతో సహా తీవ్రవాదం యొక్క ముప్పును ఎదుర్కోవడంలో తన భాగస్వాములతో నిమగ్నమై వివిధ ఉగ్రవాద నిరోధక వర్కింగ్ గ్రూప్‌లలో భారతదేశం పాల్గొంది. భారతదేశం యొక్క FATF (ఫైనాన్షియల్ యాక్షన్ టాస్క్ ఫోర్స్) మ్యూచువల్ ఇవాల్యుయేషన్ జూన్‌లో సింగపూర్‌లో FATF ప్లీనరీతో ముగిసింది, ఇందులో భారతదేశం యొక్క నివేదిక ఫైనలైజ్ చేయబడింది మరియు FATF అవసరాలకు అనుగుణంగా భారతదేశం అధిక స్థాయి సాంకేతిక సమ్మతిని చేరుకుందని FATF ప్లానరీ తెలిపింది. భారతదేశం యొక్క మనీ లాండరింగ్, కౌంటర్ టెర్రర్ ఫైనాన్సింగ్ మరియు కౌంటర్ ప్రొలిఫరేషన్ ఫైనాన్సింగ్ (CPF) వ్యవస్థ సమర్థవంతమైన ఫలితాలను సాధించాయని ఇది సూచిస్తుంది.

ఈ సంవత్సరం మూడు ప్రధాన మానవతా సహాయ మరియు విపత్తు సహాయ (HADR) కార్యకలాపాలను నిర్వహించడం ద్వారా, భారత్ తన పరిసర మరియు దూర ప్రాంతాల్లో సంక్షోభాల సమయంలో విశ్వసనీయమైన 'మొదటి స్పందనదారు'గా తన స్థానాన్ని మరింత బలపరిచింది. పౌర అశాంతి పరిస్థితుల మధ్య హైతీ నుండి భారతీయ పౌరులను తరలించడానికి మార్చిలో ఆపరేషన్ ఇంద్రావతి ప్రారంభించబడింది. జూన్‌లో, మరణించిన 45 మంది భారతీయ పౌరుల భౌతికకాయాలను స్వదేశానికి తిరిగి పంపడానికి కువైట్‌లో ఒక ప్రత్యేక మానవీయ ఎయిర్‌లిఫ్ట్ ఆపరేషన్ నిర్వహించబడింది. సెప్టెంబర్‌లో, "మయన్మార్‌లో యాగి తూఫాన్ వరదల కారణంగా అత్యవసర మానవతా సహాయం అందించడానికి ఆపరేషన్ సద్భావ్ ప్రారంభించబడింది. ఈ కార్యకలాపాలు కాకుండా, సంవత్సరంలో 20 కంటే ఎక్కువ దేశాలకు భారతదేశం HADR సహాయం అందించింది. 2024 లో, పశ్చిమ ఆసియాలో సంఘర్షణ ప్రాంతాలలో భారతదేశం తన వంతు మానవీయ సహాయం అందించడం కూడా కొనసాగించింది. భారతదేశం సిరియాకు యాంటీ-క్యాన్సర్ మందులను సరఫరా చేసింది మరియు పాలస్తీనా ప్రజలకు 30 టన్నుల మానవీయ సహాయం మరియు

అవసరమైన ప్రాణ రక్షక మందులను సరఫరా చేసేలా ఐక్యరాజ్యసమితి వారి రిలీఫ్ మరియు వర్క్స్ ఏజెన్సీ (UNRWA) తో సమన్వయం చేసింది. జూలైలో, ఒమాని అధికారులతో జరిపిన ఉమ్మడి శోధన మరియు రెస్క్యూ ఆపరేషన్‌లో భాగంగా ఒమన్ తీరంలోని కొమోరోస్ జెండా కలిగిన నౌక MT ప్రెస్టీజ్ ఫాల్కన్ నుండి ఎనిమిది భారతీయులతో సహా తొమ్మిది మంది సిబ్బందిని భారతదేశం రక్షించింది.

ఈ సంవత్సరం కాలంలో భారతదేశం దౌత్యపరంగా అనేక ముఖ్యమైన మైలురాళ్ళను కూడా చేరుకుంది, భాగస్వామి దేశాలతో దశాబ్దాల నాటి సంబంధాల వేడుకలను జరుపుకుంది. ఈ మైలురాళ్ళు చారిత్రాత్మక మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న భాగస్వామ్యాలను పెంపొందించడానికి భారతదేశం యొక్క నిరంతర నిబద్ధతను ప్రతిబింబిస్తాయి.

జూన్ 2024 లో, ఇటలీలోని G7 సమ్మిట్ యొక్క అవుట్‌రీచ్ సెషన్‌లో ఇతర ప్రపంచ నాయకులతో ప్రధాన మంత్రి

2024 లో, వ్యూహాత్మక మరియు సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాలకు అనేక ద్వైపాక్షిక భాగస్వామ్యాలు మెరుగుపరచబడ్డాయి. 'సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం' స్థాయికి సింగపూర్ మరియు మలేషియాతో భారతదేశం సంబంధాలను పెంపొందించింది. అదనంగా, కువైట్ మరియు పోలాండ్‌తో దౌత్య సంబంధాలు 'వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం'కు నవీకరించబడ్డాయి. ఈ అభివృద్ధులు వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాలను బలోపేతం చేయడంలో భారతదేశం యొక్క క్రియాశీల విధానాన్ని నొక్కిచెప్పాయి.

ఈ సంవత్సరంలో, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న దేశాల నుండి ప్రధాన మంత్రి అనేక ప్రభుత్వ గౌరవాలను అందుకున్నారు, ఇది అంతర్జాతీయ సంబంధాల పట్ల ఆయన నాయకత్వం మరియు సహకారాల గుర్తింపును ప్రతిబింబిస్తుంది. మార్చిలో, భూటాన్ పర్యటన సమయంలో, ఆయన రాజు జిగ్మే ఖేసర్ నామ్‌గేల్ వాంగ్‌చుక్ నుండి ఆ దేశం యొక్క అత్యధిక పౌర పురస్కారం అయిన "ఆర్డర్ ఆఫ్ ది డ్రూక్ గ్యాల్పో"ను అందుకున్నారు. జూలైలో, 22వ భారతదేశం-రష్యా వార్షిక శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం ప్రధాని రష్యాకు చేసిన అధికారిక పర్యటన సమయంలో, అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్ అతనికి "ఆర్డర్ ఆఫ్ సెయింట్

ఆండ్రూ ది అపోస్టల్" పురస్కారాన్ని అందించారు. ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు మరియు మహమ్మారి పై ప్రతిస్పందన ప్రయత్నాలను బలోపేతం చేయడంలో తన నాయకత్వాన్ని గుర్తించి, "హానరరీ ఆర్డర్ ఆఫ్ ఫ్రీడం ఆఫ్ బార్బడోస్"తో ప్రధాన మంత్రి గౌరవించబడ్డారు; ఆయన జార్జ్ టౌన్, గయానాలో కామన్‌వెల్త్ ఆఫ్ డొమినికా సిల్వానీ బర్టన్ అధ్యక్షుడు ద్వారా డొమినికా యొక్క అత్యధిక జాతీయ పురస్కారం అయిన "డొమినికా అవార్డు ఆఫ్ హానర్"తో కూడా సత్కరించబడ్డారు. నవంబర్ 2024 లో, నైజీరియా ఆయనకి "గ్రాండ్ కమాండర్ ఆఫ్ ది ఆర్డర్ ఆఫ్ నైజర్" పురస్కారం అందించింది, అయితే గయానా మరియు కువైట్ వరుసగా "ఆర్డర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్" మరియు "ఆర్డర్ ఆఫ్ ముబారక్ అల్ కబీర్" అనే అత్యున్నత పురస్కారాలతో ఆయనను గౌరవించాయి.

జూలై 2024 లో మాస్కోలో నిర్వహించబడిన 22వ భారత-రష్యా వార్షిక సదస్సులో రష్యా అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్ ద్వారా ప్రధాన మంత్రికి "ది ఆర్డర్ అఫ్ సెయింట్ ఆండ్రూ అపోస్టల్" పురస్కారం అందించబడింది

అంతర్జాతీయ సౌర కూటమి (ISA) 2024 లో కొత్త సంతకందారులు మరియు ఆమోదాలతో దాని సభ్యత్వాన్ని విస్తరించింది. మాల్టా (ఫిబ్రవరి), పరాగ్వే (జూన్), లెబనాన్ (ఆగస్ట్), మరియు మోల్డోవా (డిసెంబర్) ఒప్పందానికి సంతకందారులుగా మారారు, అయితే పనామా (మార్చి), న్యూజిలాండ్ (ఆగస్ట్) మరియు అర్మేనియా (నవంబర్) ఒప్పందాన్ని ఆమోదించాయి. ఈ అభివృద్ధిలు సౌర శక్తిని విస్తరించడానికి మరియు వాతావరణ మార్పును పరిష్కరించడానికి ప్రపంచ ప్రయత్నాలను అభివృద్ధి చేయడంలో భారతదేశం యొక్క కార్యక్రమాలను ప్రధానంగా పేర్కొన్నాయి.

అనేక ఉన్నత-స్థాయి ద్వైపాక్షిక పర్యటనల ద్వారా దీర్ఘకాలిక దౌత్య సంబంధాలు పునరుద్ధరించబడ్డాయి. గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతి అల్జీరియా, ఫిజీ, మలావీ, మారిటేనియా, మారిషస్, న్యూజిలాండ్ మరియు తిమోర్ లెస్టే దేశాల పర్యటనలు నిర్వహించారు. అల్జీరియా పర్యటన ఆ దేశానికి మొట్టమొదటి దేశ పర్యటన అయింది మరియు ఇండియా-అల్జీరియా ఎకనామిక్ ఫోరంను నిర్వహించడం ద్వారా, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలలో ఒక కొత్త అధ్యాయం ప్రారంభానికి సంకేతం ఇవ్వబడింది. గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతి ఫిజీ మరియు తిమోర్ లెస్టేకి అద్భుతమైన పర్యటనలను నిర్వహించారు, ఈ దేశాలలో ఇవే మొట్టమొదటి భారతీయ రాష్ట్రపతి పర్యటనలుగా నిలిచాయి.

టిమోర్ లెస్టే పర్యటన సమయంలో, అధ్యక్షుడు జోస్ రామోస్- హోర్టా గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతిని దేశం యొక్క అత్యున్నత పౌర పురస్కారం, "గ్రాండ్-కాలర్ ఆఫ్ ది ఆర్డర్ ఆఫ్ తిమోర్-లెస్టే" తో గౌరవించారు. ఆగస్టులో సువాలో జరిగిన ఒక వేడుకలో గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతికి ఫిజీ యొక్క అత్యధిక పౌర పురస్కారం, ది కంపెనీయన్ అఫ్ ది ఆర్డర్ అఫ్ ఫిజి అందించబడింది. ఈ పర్యటనలు ప్రాంతాల వ్యాప్తంగా ద్వైపాక్షిక సంబంధాలలో కొనసాగుతున్న వేగానికి ప్రోత్సాహాన్ని అందించాయి.

ఆగస్ట్ 2024 డిలీలో తిమోర్-లెస్టే అధ్యక్షుడు జోస్ రామోస్-హోర్టా ద్వారా, గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతికి తిమోర్-లెస్టే యొక్క అత్యధిక పౌర పురస్కారం అయిన గ్రాండ్ కాలర్ ఆఫ్ ది ఆర్డర్ అఫ్ తిమోర్-లెస్టే అందించబడింది

ఇరాన్ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ సయ్యద్ ఇబ్రహీం రైసీ విషాదకర మరణం మరియు హెలికాప్టర్ ప్రమాదంలో మరణించిన ఇరాన్ విదేశాంగ మంత్రి డాక్టర్ హొస్సేన్ అమీర్ అబ్దొల్లహియన్ మృతి పట్ల సంతాపం వ్యక్తం చేయడానికి గౌరవనీయ ఉపాధ్యక్షుడు మే నెలలో నిర్వహించబడిన అధికారిక కార్యక్రమంలో పాల్గొనడానికి ఇరాన్‌ను సందర్శించారు.

భాగస్వామ్య దేశాలతో భారతదేశం యొక్క ఉన్నత-స్థాయి సంబంధాలను కొనసాగిస్తూ, ప్రధాన మంత్రి ఆస్ట్రియా, భూటాన్, బ్రెజిల్, బ్రూనై, గయానా, ఇటలీ, కువైట్, లావోస్, నైజీరియా, పోలాండ్, ఖతార్, రష్యా, సింగపూర్, ఉక్రెయిన్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికాలో, వివిధ ఉన్నత-స్థాయి ద్వైపాక్షిక, బహుపాక్షిక మరియు బహుళపాక్షిక భేటీలలో పాల్గొనడానికి ఆయా దేశాల్లో పర్యటించారు.

జులైలో, ప్రధాన మంత్రి ఆస్ట్రియాను సందర్శించారు, గత నాలుగు దశాబ్దాల్లో భారతీయ ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించిన ఇటువంటి పర్యటనల్లో ఇది మొదటిది. ఆగష్టులో ఉక్రెయిన్‌కు ఒక చారిత్రక పర్యటన నిర్వహించబడింది, 1992 లో రెండు దేశాల మధ్య దౌత్య సంబంధాలను స్థాపించిన తర్వాత భారత ప్రధాన మంత్రి చేసిన మొదటి పర్యటన ఇది. నవంబర్‌లో, ప్రధాన మంత్రి నైజీరియా రాష్ట్ర పర్యటనలో పాల్గొన్నారు, గత 17 సంవత్సరాలలో భారతీయ ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించిన మొదటి పర్యటన ఇది. చివరగా, డిసెంబర్‌లో, ప్రధాన మంత్రి కువైట్ పర్యటనలో పాల్గొన్నారు, కువైట్‌కు ఇది తన మొదటి పర్యటన మరియు గత 43 సంవత్సరాలలో భారతీయ ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించిన మొదటి పర్యటన ఇది.

UN వద్ద సమ్మిట్ ఆఫ్ ది ఫ్యూచర్, G20 సమ్మిట్, G7 సమ్మిట్ యొక్క అవుట్‌రీచ్ సెషన్, క్వాడ్ లీడర్స్ సమ్మిట్, బ్రిక్స్ సమ్మిట్, SCO సమ్మిట్ మరియు వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్ యొక్క 3వ ఎడిషన్‌తో సహా అనేక వర్చువల్ మరియు ప్రత్యక్ష సమ్మిట్-స్థాయి సమావేశాలలో ప్రధాన మంత్రి పాల్గొన్నారు.

ఈ సంవత్సరంలో, వివిధ దౌత్యపరమైన భేటీలలో పాల్గొనడానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆస్ట్రేలియా, జర్మనీ, ఇరాన్, ఇటలీ, జపాన్, కజకిస్తాన్, కువైట్, లావో PDR, మలేషియా, మాల్దీవ్స్, మారిషస్, నేపాల్, నైజీరియా, పాకిస్తాన్, ఫిలిప్పీన్స్, ఖతార్, రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా, సౌదీ అరేబియా, సింగపూర్, శ్రీలంక, స్విట్జర్లాండ్, ఉగాండా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా దేశాలలో పర్యటించారు.

జనవరిలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఇరాన్‌లో పర్యటించారు మరియు చాబహార్ నౌకాశ్రయం అభివృద్ధి మరియు కార్యకలాపాల పై చర్చించడానికి అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి డాక్టర్ హొసైన్ అమీర్-అబ్దొల్లాహియన్‌తో భేటీ అయ్యారు. ఆయన నేపాల్‌కు కూడా ప్రయాణించారు, అక్కడ ఆయన అధ్యక్షుడు

రామ్ చంద్ర పౌడెల్ మరియు అప్పటి ప్రధాన మంత్రి పుష్ప కమల్ దహాల్ 'ప్రచండ' ను కలుసుకున్నారు మరియు ఖాట్మండులో 7వ భారతదేశం-నేపాల్ ఉమ్మడి కమిషన్ సమావేశానికి నేపాల్ విదేశీ మంత్రి శ్రీ ఎన్.పి. సౌద్‌తో కలిసి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మొదటిసారి నైజీరియాను సందర్శించారు, విదేశీ మంత్రి యూసుఫ్ తుగ్గర్‌తో కలిసి 6వ భారతదేశం-నైజీరియా ఉమ్మడి కమిషన్ సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. అదే నెలలో, ఆయన ఉగాండాలోని కంపాలాలో నిర్వహించబడిన 19వ నాన్-అలైన్డ్ మూవ్‌మెంట్ (NAM) సమ్మిట్‌లో భారతీయ ప్రతినిధి బృందానికి నాయకత్వం వహించారు. మార్చిలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జపాన్‌లో పర్యటించారు, అక్కడ ఆయన అప్పటి జపాన్ ప్రధాన మంత్రి ఫుమియో కిషిడాను కలిశారు మరియు అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి యోకో కామికావాతో కలిసి 16వ ఇండియా-జపాన్ వ్యూహాత్మక సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. ద్వైపాక్షిక సహకారం యొక్క వివిధ అంశాలను చర్చించడానికి ఆయన మలేషియాలో పర్యటించారు మరియు ప్రధానమంత్రి దాతో సెరి అన్వర్ బిన్ ఇబ్రాహిమ్ మరియు విదేశాంగ మంత్రి దాతో సెరి ఉతమా హాజీ మొహమ్మద్ బిన్ హాజీ హసన్‌ను కలుసుకున్నారు. తరువాత అదే నెలలో, ఆయన ఫిలిప్పీన్స్‌లో పర్యటించారు మరియు ఆ దేశ అధ్యక్షుడు ఫెర్డినాండ్ ఆర్. మార్కోస్ జూనియర్ మరియు విదేశాంగ మంత్రి ఎన్రిక్ ఎ. మనలోతో రాజకీయ, ఆర్థిక, రక్షణ మరియు సాంకేతిక రంగాలలో భాగస్వామ్యం సమీక్షించడానికి సమావేశమయ్యారు. విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి దక్షిణ కొరియాలో కూడా పర్యటించారు, అక్కడ ఆయన 10వ ఇండియా-ROK జాయింట్ కమిషన్ సమావేశానికి అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి చో తాయ్-యుల్‌తో కలిసి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. సింగపూర్‌లో, ఫిన్‌టెక్, డిజిటలైజేషన్ మరియు గ్రీన్ ఎకానమీలో ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడానికి అక్కడి మంత్రి వివియన్ బాలకృష్ణన్‌తో ద్వైపాక్షిక సమావేశం నిర్వహించడమే కాకుండా, ఆయన ప్రధాన మంత్రి లీ హ్సియన్ లూంగ్ మరియు డిప్యూటీ ప్రధాన మంత్రి లారెన్స్ వాంగ్‌ను కలుసుకున్నారు.

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జూన్‌లో శ్రీలంకలో పర్యటించారు, అప్పటి అధ్యక్షుడు రణిల్ విక్రమసింఘే, అప్పటి ప్రధాని దినేష్ గుణవర్ధన, అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి ఎం.యు.ఎం. అలీ సబ్రీని కలుసుకున్నారు. భారతదేశం యొక్క ప్రజా-కేంద్రీకృత అభివృద్ధి సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడానికి, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు అధ్యక్షుడు విక్రమసింఘే కాండీ, మాటలే మరియు నువర ఎలియాలో భారతీయ హౌసింగ్ ప్రాజెక్ట్ యొక్క ఫేజ్ III కింద 106 ఇళ్లతో పాటు కొలంబో మరియు ట్రింకోమలీ జిల్లాలలో మోడల్ విలేజ్ హౌసింగ్ ప్రాజెక్ట్ కింద 48 ఇళ్లను సంయుక్తంగా ప్రారంభించారు. అదనంగా, సముద్రంలో శోధన మరియు రక్షణ కార్యకలాపాల కోసం ప్రధాన కేంద్రం అయిన మెరిటైమ్ రెస్క్యూ కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ (MRCC) ని వర్చ్యువల్‌గా ప్రారంభించారు, ఇది 6 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల భారతీయ గ్రాంట్ ద్వారా ఏర్పాటు

చేయబడింది. శ్రీలంక యొక్క పోర్ట్‌లు, షిప్పింగ్ మరియు ఏవియేషన్, వ్యవసాయం మరియు తోట పరిశ్రమలు మరియు విద్యుత్ మరియు ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖల అధికారులతో కూడా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి చర్చలు జరిపారు. ఆ నెల తరువాత, ఆయన UAE లో పర్యటించారు మరియు భారతదేశం-UAE సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని సమీక్షించడానికి విదేశాంగ మంత్రి షేక్ అబ్దుల్లా బిన్ జాయెద్ అల్ నహ్యాన్‌తో చర్చలు జరిపారు. జూలైలో, 24వ ఆస్తానాలో SCO శిఖరాగ్ర సమావేశం కోసం భారతీయ ప్రతినిధి బృందానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి నాయకత్వం వహించారు. మారిషస్ పర్యటనలో ఆయన అప్పటి ప్రధాని ప్రవీంద్ కుమార్ జగన్నాథ్‌ను కలిశారు, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను మరింత మెరుగుపరచడానికి మార్గాలను అన్వేషించారు. ఆగస్టులో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కువైట్‌లో పర్యటించారు, అక్కడ ఆయన క్రౌన్ ప్రిన్స్ షేక్ సబాహ్ ఖలేద్ అల్-హమద్ అల్-ముబారక్ అల్-సబాహ్, ప్రధాన మంత్రి అహ్మద్ అబ్దుల్లా అల్-అహ్మద్ అల్-జబర్ అల్-సబాహ్, విదేశాంగ మంత్రి అబ్దుల్లా అలీ అల్-యహ్యా లను కలుసుకున్నారు మరియు ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడం గురించి చర్చించారు. ఆ తరువాత ఆయన మాల్దీవ్స్‌కు ప్రయాణించారు, అక్కడ ఆయన అధ్యక్షుడు డాక్టర్ మొహమ్మద్ ముయిజ్జు మరియు అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి మూసా జమీర్‌ను కలుసుకున్నారు, వారితో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సంయుక్తంగా 28 ద్వీపాలలో భారతదేశం యొక్క లైన్ ఆఫ్ క్రెడిట్-అసిస్టెడ్ వాటర్ అండ్ సీవరేజ్ ప్రాజెక్టులను ప్రారంభించారు.

సెప్టెంబర్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జర్మనీలో పర్యటించారు మరియు ఛాన్సలర్ ఓలాఫ్ షోల్జ్ మరియు అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి అన్నాలెనా బేర్‌బాక్‌ను కలిశారు. ఆయన జెనీవాకు ప్రయాణించారు, అక్కడ యూరోపియన్ ఫ్రీ ట్రేడ్ అసోసియేషన్ (EFTA) దేశాలతో భారతదేశపు వాణిజ్య సంబంధాల గురించి చర్చించడానికి ఆయన స్విస్ విదేశాంగ మంత్రి ఇగ్నాజియో కాస్సిస్‌ను కలిశారు మరియు జెనీవాలో శాశ్వత మిషన్ కోసం భారతదేశం యొక్క నూతన భవనాన్ని ఆయన ప్రారంభించారు. తరువాత ఆ నెలలో, అతను వాషింగ్టన్ డి.సి.ని సందర్శించారు, అప్పటి సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్, అప్పటి వాణిజ్య కార్యదర్శి జినా రైమండో, అప్పటి జాతీయ భద్రతా సలహాదారు (NSA) జేక్ సలీవన్ మరియు ఇతర సీనియర్ అమెరికా అధికారులతో ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను బలోపేతం చేయడంపై చర్చించారు. అక్టోబర్‌లో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆస్ట్రేలియాలో పర్యటించారు మరియు ప్రధాన మంత్రి ఆంథోనీ అల్బనీస్ మరియు ఇతర ముఖ్యమైన రాజకీయ నాయకులను కలిశారు. ఆయన విదేశాంగ మంత్రి పెన్నీ వాంగ్‌తో 15వ విదేశాంగ మంత్రుల ఫ్రేమ్‌వర్క్ డైలాగ్‌కు సహ-అధ్యక్షత వహించారు మరియు బ్రిస్బేన్‌లో భారతదేశ కాన్సులేట్ జనరల్‌ను ప్రారంభించారు. నవంబర్‌లో, ఆయన G7 విదేశాంగ మంత్రుల అవుట్‌రీచ్ సెషన్ మరియు మెడిటరేనియన్ డైలాగ్ యొక్క 10వ ఎడిషన్‌లో పాల్గొనడానికి రోమ్‌లోని ఇటలీలో పర్యటించారు. ఇటలీలో, ఇటలీ మరియు G7 లో ఇతర పాల్గొనే దేశాలకు చెందిన మంత్రులతో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి

ద్వైపాక్షిక చర్చను నిర్వహించారు. డిసెంబర్‌లో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కతార్ మరియు బహ్రెయిన్ దేశాలలో పర్యటించారు. కతార్‌లో, ఆయన 22వ దోహా ఫోరమ్‌కు హాజరయ్యారు మరియు ప్రధాన మంత్రి మరియు విదేశాంగ మంత్రి షేక్ మొహమ్మద్ బిన్ అబ్దుల్‌రహ్మాన్ అల్ థానిని కలిశారు. బహ్రెయిన్‌లో ఆయన విదేశాంగమంత్రి డాక్టర్ అబ్దుల్లాఅతిఫ్ బిన్ రషీద్ అల్ జయానీతో కలిసి 4వ ఇండియా-బహ్రెయిన్ హై జాయింట్ కమిషన్ (HJC) సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. డిసెంబరులో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు విదేశాంగ కార్యదర్శి అమెరికాలో పర్యటించారు, అక్కడ వారు అప్పటి NSA సలీవన్, అప్పటి సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్ మరియు NSA పదవి కోసం అధ్యక్షునిగా ఎన్నికైన డొనాల్డ్ ట్రంప్ నామినీ మైఖేల్ వాల్ట్జ్ తో సహా కీలక ఉన్నతాధికారులను కలుసుకున్నారు.

సెప్టెంబర్ 2024, రియాద్‌లో నిర్వహించబడిన వ్యూహాత్మక సమావేశం కోసం మొట్టమొదటి ఇండియా-GCC ఉమ్మడి మంత్రిత్వ సమావేశం ప్రారంభ సెషన్‌కు విదేశాంగ మంత్రి సహ-అధ్యక్షత వహించారు

ఈ సంవత్సర కాలంలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి అనేక ముఖ్య దేశాల మరియు బహుపాక్షిక సమావేశాలలో పాల్గొన్నారు, వీటిలో ఆస్ట్రేలియాలో నిర్వహించబడిన 7వ హిందూ మహా సముద్ర సమావేశం; కజకస్థాన్‌లో నిర్వహించబడిన SCO కౌన్సిల్ ఆఫ్ హెడ్స్ ఆఫ్ స్టేట్ యొక్క 24వ సమావేశం; జపాన్‌లో క్వాడ్ విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం; లావో PDR లోని వియన్‌టియన్‌లో ఆసియన్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ సమావేశాలు అనగా ఆసియన్-ఇండియా, తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సమావేశం, మరియు ఆసియన్ రీజినల్ ఫోరమ్, న్యూయార్క్‌లో G20 విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం మరియు 79వ UNGA ఉన్నత

స్థాయి సెషన్; సౌదీ అరేబియాలో ఇండియా-GCC మంత్రిత్వ స్థాయి సమావేశం మరియు పాకిస్థాన్‌లో SCO కౌన్సిల్ ఆఫ్ హెడ్స్ ఆఫ్ గవర్నమెంట్ యొక్క 23వ సమావేశం ఉన్నాయి.

ఫిబ్రవరిలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పెర్త్‌లో 7వ ఇండియన్ ఓషన్ కాన్ఫరెన్స్‌లో ప్రసంగించారు, ప్రాంతీయ సహకారం గురించి ప్రముఖంగా పేర్కొన్నారు. జులైలో, ఆస్తానాలో 24వ SCO శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం భారతదేశపు ప్రతినిధి బృందానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి నాయకత్వం వహించారు, ఈ సదస్సులో నాయకులు గత చర్యలను సమీక్షించారు మరియు బహుముఖ సహకారం గురించి చర్చించారు. అదే నెలలో తరువాత, ఆయన టోక్యోలో క్వాడ్ విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశానికి హాజరయ్యారు, ఇండో-పసిఫిక్ మరియు క్వాడ్ కార్యక్రమాలలో పురోగతిపై దృష్టి సారించారు. సెప్టెంబర్‌లో, UN రీస్ట్రక్చరింగ్, ఫైనాన్షియల్ ఆర్కిటెక్చర్ మరియు ట్రేడ్ సిస్టమ్స్‌తో సహా గ్లోబల్ గవర్నెన్స్ సంస్కరణలను బలపరుస్తూ న్యూయార్క్‌లో బ్రెజిల్ యొక్క 2వ G20 విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశంలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు. ఈయన 79వ UN జనరల్ అసెంబ్లీలో భారతదేశం యొక్క జాతీయ ప్రకటనను చేశారు మరియు రియాద్‌లో భారతదేశం-GCC ఉమ్మడి మంత్రిత్వ సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు, గల్ఫ్ దేశాలతో వ్యూహాత్మక సంప్రదింపును మెరుగుపరిచారు. అక్టోబర్‌లో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఇస్లామాబాద్‌లో 23వ SCO కౌన్సిల్ ఆఫ్ హెడ్స్ ఆఫ్ గవర్నమెంట్ మీటింగ్‌లో భారతదేశం యొక్క ప్రకటనను చేశారు మరియు బహుముఖ సహకారం, సమతుల్య వృద్ధి మరియు ప్రాంతీయ స్థిరత్వం గురించి ప్రముఖంగా పేర్కొన్నారు.

ఈ సంవత్సర కాలంలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఫ్రాన్స్, గ్రీస్, భూటాన్, ఉక్రెయిన్, మాల్దీవ్స్, బంగ్లాదేశ్, శ్రీలంక, మలేషియా, UAE, జమైకా, జర్మనీ మరియు థాయిలాండ్ విదేశాంగ మంత్రులను కూడా న్యూఢిల్లీలో కలుసుకున్నారు. జులైలో న్యూఢిల్లీలో 2వ BIMSTEC విదేశాంగ మంత్రుల విందు సమావేశం కోసం విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి BIMSTEC దేశాల విదేశాంగ మంత్రులకు ఆతిథ్యం అందించారు మరియు రక్షణ మంత్రితో పాటు 3వ ఇండియా-జపాన్ 2+2 మంత్రిత్వ స్థాయి సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు.

మంత్రిత్వ శాఖలోని సహాయ మంత్రులు (MoS) వివిధ భాగస్వామ్య దేశాలతో కూడా చర్చలు జరిపి భారతదేశం యొక్క అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లారు. సహాయ మంత్రి (శ్రీ వి. మురళీధరన్) 3వ సౌత్ సమ్మిట్ ఆఫ్ ది గ్రూప్ ఆఫ్ 77 కోసం ఉగాండా (జనవరి) మరియు G 20 విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశాల కోసం బ్రెజిల్ (ఫిబ్రవరి) లో పర్యటించారు.

భారత కొత్త ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత, సహాయ మంత్రి (శ్రీ కీర్తి వర్ధన్ సింగ్) కువైట్ (జూన్), నార్వే (ఆగస్ట్), అర్మేనియా (సెప్టెంబర్), మలేషియా (సెప్టెంబర్), ఖతార్ (అక్టోబర్), కొలంబియా (అక్టోబర్-నవంబర్), జాంబియా (నవంబర్) మరియు అజర్‌బైజాన్ (నవంబర్) లలో పర్యటించారు.

సహాయ మంత్రి (శ్రీ ప్రబిత్రా మార్గెరిటా) డొమినికన్ రిపబ్లిక్ (ఆగస్ట్), ఖతార్ (ఆగస్ట్); గ్వాటెమాలా (ఆగస్ట్), ఎల్ సాల్వడార్ (ఆగస్ట్), పనామా (ఆగస్ట్), ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగో (ఆగస్ట్), మెక్సికో, గ్రెనడా, బార్బడోస్, ఆంటిగ్వా మరియు బార్బుడా (సెప్టెంబర్-అక్టోబర్) మరియు ఇండోనేషియా (అక్టోబర్)ను సందర్శించారు.

ఈ పర్యటనలు రాజకీయ మరియు ఆర్థిక సహకారం, సాంస్కృతిక మార్పిడి, వాణిజ్యం మరియు ఆరోగ్యంలో సహకారం మరియు ప్రవాస భారతీయులతో కనెక్ట్ అవడం వంటి వివిధ రంగాలలో ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

ఈ సంవత్సరంలో భారతదేశం దేశాధినేతలు/ప్రభుత్వాలు/విదేశాంగ మంత్రులు మరియు ఇతర ఉన్నత స్థాయి ప్రముఖులతో సహా వివిధ ఉన్నత స్థాయి ప్రతినిధి బృందాలకు ఆతిథ్యం ఇచ్చింది. బంగ్లాదేశ్, భూటాన్, డొమినికా, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, గ్రీస్, జమైకా, కువైట్, మాల్దీవ్స్, మలేషియా, మోల్డోవా, స్పెయిన్, శ్రీలంక, ఉక్రెయిన్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్, వెనిజులా మరియు వియత్నాం నుండి దౌత్య ప్రతినిధులను భారతదేశం స్వాగతించింది.

2024 లో, భారతదేశం 35 దేశాలతో విదేశీ కార్యాలయ సంప్రదింపులను (FOCలు) నిర్వహించింది. భాగస్వామి దేశాల విదేశీ మంత్రిత్వ శాఖలతో విదేశాంగ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ మధ్య సంభాషణ కోసం FOC ఒక సంస్థాగత యంత్రాంగం. ఈ సంవత్సర కాలంలో పోర్చుగల్ (జనవరి); జపాన్ (ఫిబ్రవరి); ఫ్రాన్స్ (మార్చి); కోట్ డి'ఐవర్ (మార్చి), కాబో వర్డే (మార్చి); మౌరిటానియా (మార్చి); లక్సెంబర్గ్ (ఏప్రిల్); బెల్జియం (ఏప్రిల్); కాంగో డెమోక్రాటిక్ రిపబ్లిక్ (ఏప్రిల్); క్రొయేషియా (ఏప్రిల్); నెదర్లాండ్స్ (మే); స్వీడన్ (మే); నార్వే (మే); ఎరిట్రియా (మే); UK (మే); బెనిన్ (జూన్); టోగో (జూన్); జర్మనీ (జూలై); కువైట్ (జూలై); జింబాబ్వే (ఆగస్ట్); జాంబియా (ఆగస్ట్); ఇజ్రాయెల్ (ఆగస్టు); అర్జెంటీనా (సెప్టెంబర్); ఉరుగ్వే (సెప్టెంబర్); ఇండోనేషియా (సెప్టెంబర్); మొల్డోవా (అక్టోబర్); కొలంబియా (అక్టోబర్); గినియా (అక్టోబర్); కతార్ (అక్టోబర్); మాంటినీగ్రో (అక్టోబర్); సైప్రస్ (నవంబర్); బోస్నియా మరియు హెర్జెగోవినా (నవంబర్); సిరియా(నవంబర్); రువాండా (డిసెంబర్); మరియు లైబీరియా (డిసెంబర్) దేశాలతో FOCలు నిర్వహించబడ్డాయి.

ఈ కార్యక్రమాలు భారతదేశం తన ప్రయోజనాలను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి మరియు దేశాలతో బలమైన ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు మరియు సహకారాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి చేస్తున్న నిరంతర దౌత్య ప్రయత్నాలను తెలియజేస్తున్నాయి.

నైబర్‌హుడ్ ఫస్ట్ విధానం కింద, భారతదేశం తన సమీప పొరుగు దేశాలతో అనుసంధానత మరియు అభివృద్ధి భాగస్వామ్యాలను మెరుగుపరచడానికి కృషి చేసింది. పొరుగున ఉన్న కీలక భాగస్వామ్య దేశాలను సంప్రదించడంలో భాగంగా, జూన్‌లో కొత్త ప్రభుత్వం ప్రమాణ స్వీకార కార్యక్రమం కోసం అనేక నాయకులు ఆహ్వానించబడ్డారు. అప్పటి బంగ్లాదేశ్ ప్రధానమంత్రి షేక్ హసీనా, సీషెల్స్ ఉపాధ్యక్షుడు అహ్మద్ ఆఫీఫ్, మారిషస్ ప్రధాన మంత్రి ప్రవీంద్ కుమార్ జగన్నాథ్, మాల్దీవ్స్ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ మొహమ్మద్ మయిజ్జు, శ్రీలంక అధ్యక్షుడు రణిల్ విక్రమసింఘే, భూటాన్ ప్రధానమంత్రి దశో షెరింగ్ టోబ్గే, నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి పుష్ప కమల్ దహల్ 'ప్రచండ' ఈ వేడుకలో పాల్గొన్నారు.

ఆఫ్ఘనిస్థాన్ పట్ల భారతదేశం యొక్క విధానం దాని చారిత్రక సంబంధాలు, ఆ దేశ ప్రజలతో స్నేహం మరియు సంబంధిత ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానాల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడుతోంది. 2021 నుండి, భారతదేశం 50,000 మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమ, 300 టన్నుల వైద్య సంబంధిత వస్తువులు, 28 టన్నుల ఉపశమన సహాయం మరియు 40,000 లీటర్ల మలాథియాన్ (పురుగుమందు)తో సహా కీలకమైన మానవతా సహాయం అందించింది. యునైటెడ్ నేషన్స్ ఆఫీస్ ఆన్ డ్రగ్స్ అండ్ క్రైమ్ (UNODC) తో సహకరించడంతో భారతదేశం ఆసరా అవసరం అయిన జనాభాను, ముఖ్యంగా మహిళలను, లక్ష్యంగా చేసుకుని అవసరమైన సంక్షేమ వస్తువులను పంపిణీ చేసింది. ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ కల్చరల్ రిలేషన్స్ (ICCR) ఆఫ్ఘాన్ విద్యార్థులకు 2,000 ఆన్‌లైన్ స్కాలర్‌షిప్‌లను అందించింది, ఇందులో దాదాపుగా 600 స్కాలర్‌షిప్‌లను మహిళలకు అందించింది. కొనసాగుతున్న మానవీయ సహాయం కోసం కాబూల్‌లో ఒక సాంకేతిక బృందం పని చేస్తుంది.

భారతదేశం మరియు బంగ్లాదేశ్ చరిత్ర, భాష, సంస్కృతి మరియు అనేక ఇతర ఏకత్వ బంధాలను పంచుకుంటున్నాయి. రాజకీయ మరియు భద్రతా సహకారం, వాణిజ్యం మరియు ఆర్థిక సంబంధాలు, అభివృద్ధి భాగస్వామ్యం, సాంస్కృతిక మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలు వంటి వివిధ రంగాలలో గత కొన్ని సంవత్సరాల నుండి సంబంధం పెరిగింది. దక్షిణ ఆసియాలో భారతదేశం యొక్క అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా బంగ్లాదేశ్ ఉంది మరియు భారతదేశం ఆసియాలో బంగ్లాదేశ్ యొక్క అతిపెద్ద ఎగుమతి గమ్యస్థానంగా మారింది.

జూన్‌లో, అప్పటి బంగ్లాదేశ్ ప్రధాన మంత్రి షేక్ హసీనా న్యూఢిల్లీలో ప్రధాన మంత్రి మరియు మంత్రి మండలి యొక్క ప్రమాణ స్వీకార వేడుకలో పాల్గొన్నారు. జులై-ఆగస్ట్‌లో బంగ్లాదేశ్‌లో జరిగిన పరిణామాలను అనుసరించి, ప్రొఫెసర్ ముహమ్మద్ యూనస్ నేతృత్వంలోని బంగ్లాదేశ్ మధ్యంతర ప్రభుత్వంతో భారతదేశం సంప్రదింపులు కొనసాగిస్తుంది. ముఖ్య సలహాదారు యూనస్‌ను అభినందించిన మొదటి ప్రపంచ నాయకుడు ప్రధాన మంత్రి మోదీ, 17 ఆగస్టున 3వ వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్‌లో పాల్గొనడానికి కూడా ఆయనను ఆహ్వానించారు. సెప్టెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లో 79వ ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ సందర్భంగా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి విదేశీ వ్యవహారాల సలహాదారు తౌహిద్ హోస్సేన్‌ను కలుసుకున్నారు. డిసెంబర్‌లో, విదేశీ కార్యదర్శి ఢాకాను సందర్శించారు మరియు బంగ్లాదేశ్ ప్రధాన సలహాదారు మరియు విదేశీ వ్యవహారాల సలహాదారులతో భేటీ అయ్యారు. ప్రజాస్వామ్య, స్థిరమైన, శాంతియుతమైన, ప్రగతిశీల మరియు సమగ్ర బంగ్లాదేశ్ కోసం భారతదేశం యొక్క మద్దతు ఈ సమావేశాల సమయంలో స్పష్టంగా వ్యక్తం చేయబడింది.

బంగ్లాదేశ్ నేడు భారతదేశానికి అతిపెద్ద అభివృద్ధి భాగస్వామి. రోడ్లు, రైల్వేలు, షిప్పింగ్ మరియు పోర్ట్‌లతో సహా వివిధ రంగాలలో మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి కోసం భారతదేశం గత ఎనిమిది సంవత్సరాలలో బంగ్లాదేశ్‌కు దాదాపు 8 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల విలువైన మూడు లైన్స్ ఆఫ్ క్రెడిట్‌లను (LOCలు) అందించింది. అదనంగా, హై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రాజెక్టులు (HICDPలు) బంగ్లాదేశ్‌లో భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి సహాయం యొక్క క్రియాశీల అంశం మరియు విద్యార్థి హాస్టల్స్, విద్యా భవనాలు, నైపుణ్య అభివృద్ధి మరియు శిక్షణ సంస్థలు, సాంస్కృతిక కేంద్రాలు, అనాథ శరణాలయాలు మరియు సాధారణ సాంస్కృతిక వారసత్వం యొక్క పునరుద్ధరణ వీటిలో ఉన్నాయి.

ఈ సంవత్సర కాలంలో అనేక అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు పూర్తయ్యాయి. 2023లో ఖుల్నా-మోంగ్లా పోర్ట్ రైలు మార్గం విజయవంతంగా పూర్తయిన తర్వాత, అఖౌరా-అగర్తల క్రాస్ బోర్డర్ రైలు లింక్ ప్రాజెక్ట్ నవంబర్ 2024లో పూర్తయింది. ఇది భారతదేశంలోని ఈశాన్య ప్రాంతాన్ని బంగ్లాదేశ్‌తో రైలు ద్వారా అనుసంధానించడంలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిగా నిలిచింది, తద్వారా ఈ ప్రాంతంలో రైలు అనుసంధానత మెరుగుపడుతుంది.

భారతదేశం మరియు భూటాన్ అన్నీ స్థాయిలలోనూ పరస్పర విశ్వాసం, అవగాహన మరియు సుహృద్భావం మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలతో ఆదర్శప్రాయమైన ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను కలిగి ఉన్నాయి. 2024 లో భూటాన్‌కు ప్రధాన మంత్రి అధికారిక పర్యటన, భూటాన్ రాజు యొక్క భారతదేశ అధికారిక పర్యటన, భూటాన్ ప్రధాన మంత్రి భారతదేశానికి అధికారిక పర్యటన చేయడం మరియు ఇతర

మంత్రిత్వ-స్థాయి పర్యటనలతో సహా అనేక ఉన్నత-స్థాయి సంప్రదింపులతో ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు అన్ని రంగాలలో స్థిరమైన పురోగతిని కనబరిచాయి. భూటాన్ దేశపు 13వ పంచ వర్ష ప్రణాళిక (2024-2029) కోసం తన సహకారాన్ని రెట్టింపు చేయడం ద్వారా భూటాన్‌తో అభివృద్ధి సహకారాన్ని భారతదేశం మరింత విస్తరించింది. భూటాన్‌లో భారతదేశ సహకారంతో నిర్మించబడుతున్న హైడ్రోపవర్ ప్రాజెక్టులలో పురోగతి ఉంది, పునాట్సాంగ్చూ II హైడ్రోపవర్ ప్రాజెక్ట్ దాదాపుగా పూర్తి కావొచ్చింది. సెప్టెంబర్‌లో నిర్వహించిన వాణిజ్య కార్యదర్శి స్థాయి చర్చల సమయంలో అనేక కీలక నిర్ణయాలు తీసుకున్నందున వాణిజ్య మరియు ఆర్థిక సహకారం విస్తరించడం కొనసాగింది. అస్సాంలోని దరంగాలో ఇమిగ్రేషన్ చెక్ పోస్ట్‌ను ప్రారంభించడం మరియు రైల్ లింకుల స్థాపనలో పురోగతి క్రాస్ బార్డర్ కనెక్టివిటీ ఇనిషియేటివ్‌లకు సానుకూల వేగాన్ని అందించింది.

భారత ప్రభుత్వం నిధులు సమకూర్చిన ప్రధాన అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులలో, గ్యాల్ట్సున్ జెట్సన్ పెమా వాంగ్‌చక్ మదర్ అండ్ చైల్డ్ హాస్పిటల్ మార్చిలో పూర్తయింది. ఈ ఆసుపత్రిలో 150 పడకల సామర్థ్యం ఉంది మరియు పీడియాట్రిక్స్, గైనకాలజీ మరియు ప్రసూతి శాస్త్రం, అనస్థీషియాలజీ, ఆపరేషన్ థియేటర్, నియోనాటల్ ఇంటెన్సివ్ కేర్ కోసం సౌకర్యం మరియు పీడియాట్రిక్ ఇంటెన్సివ్ కేర్ యూనిట్ కోసం అత్యాధునిక సౌకర్యాలు ఉన్నాయి.

ప్రధాన మంత్రి మరియు భూటాన్ ప్రధాన మంత్రి షెరింగ్ టోగే మార్చి 2024 లో భారత ప్రభుత్వ సహాయంతో నిర్మించబడిన ఒక అత్యాధునిక ఆసుపత్రి అయిన గ్యాల్ట్సున్ జెట్సన్ పెమా వాంగ్‌చక్ మదర్ అండ్ చైల్డ్ హాస్పిటల్‌ను ప్రారంభించారు.

మాల్దీవ్స్ సముద్రతీర పొరుగు దేశం, దీనితో భారతదేశం అనాదిగా జాతి, భాషా, సాంస్కృతిక, మత మరియు వాణిజ్య సంబంధాలను పంచుకుంటుంది. హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతం (IOR) భద్రత మరియు రక్షణను కాపాడుకోవడంలో రెండు దేశాలు కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నాయి మరియు మాల్దీవ్స్ భారతదేశం 'నైబర్‌హుడ్ ఫస్ట్ పాలసీ' మరియు సెక్యూరిటీ అండ్ గ్రోత్ ఫర్ ఆల్ ఇన్ ది రీజియన్ (SAGAR) సిద్ధాంతంలో మాల్దీవ్స్ ప్రత్యేక స్థానాన్ని కలిగి ఉన్నాయి.

మాల్దీవ్స్‌తో ద్వైపాక్షిక సహకారం సహజంగా సముద్ర భద్రత, కనెక్టివిటీ, ప్రజల మధ్య సంబంధాలు మరియు కమ్యూనిటీ బిల్డింగ్ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టుల అభివృద్ధిపై దృష్టి పెట్టింది. ఆగస్టులో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మాల్దీవ్స్‌లో పర్యటించారు, అక్కడ ఆయన ఆ దేశ అధ్యక్షుడు, అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి మరియు ఇతర ఉన్నతాధికారులను కలిశారు. ఈ పర్యటన సమయంలో, గ్రేటర్ మాలె కనెక్టివిటీ ప్రాజెక్ట్ (GMCP) కు భారతదేశం యొక్క సహాయంలో భాగంగా, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి అడ్డు రిక్లమేషన్ అండ్ షోర్ ప్రొటెక్షన్ ప్రాజెక్ట్ మరియు అడ్డు డిటోర్ లింక్ బ్రిడ్జ్ ప్రాజెక్ట్‌ను ప్రారంభించారు. అదనంగా, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు మాల్దీవియన్ విదేశాంగ మంత్రి సంయుక్తంగా ఆరు HICDPలతో పాటు 28 ద్వీపాలలో భారతదేశం యొక్క లైన్ ఆఫ్ క్రెడిట్ (LOC) ద్వారా మద్దతు ఇవ్వబడిన ఒక నీటి మరియు మురుగునీటి నెట్‌వర్క్ ప్రాజెక్ట్‌ను ప్రారంభించారు. భారతదేశంలో శిక్షణ ద్వారా 1,000 మాల్దీవియన్ సివిల్ సర్వెంట్ల సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి MOUలు మార్పిడి చేయబడ్డాయి మరియు మాల్దీవ్స్‌లో యూనిఫైడ్ పేమెంట్ ఇంటర్‌ఫేస్ (UPI) వ్యవస్థ ప్రవేశపెట్టబడింది.

అక్టోబర్‌లో, మాల్దీవ్స్ అధ్యక్షుడు భారతదేశానికి అధికారిక పర్యటనపై విచ్చేశారు మరియు గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతిని మరియు ప్రధాన మంత్రిని కలుసుకున్నారు. ఈ పర్యటన సమయంలో, ప్రధాన మంత్రి మరియు మాల్దీవ్స్ అధ్యక్షుడు ముయిజ్జు రెండు దేశాల మధ్య మొదటిసారిగా 'సమగ్ర ఆర్థిక మరియు సముద్ర భద్రతా భాగస్వామ్యం' కోసం భారతదేశం-మాల్దీవ్స్ విజన్‌ను ఆమోదించారు. పరస్పర ప్రయోజనాలు ఉన్న వివిధ రంగాల కోసం అనేక MOUలు మరియు ఒప్పందాలపై సంతకాలు చేయబడ్డాయి. మాల్దీవ్స్ ఏవియేషన్ సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరిచే హనిమాధూ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం వద్ద నూతన రన్‌వే ప్రారంభోత్సవం ఈ పర్యటనలోని ముఖ్యాంశాలలో ఒకటి. అదనంగా, మాల్దీవ్స్‌లో గృహ అవసరాలను పరిష్కరించడానికి, ఎక్సిమ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా కొనుగోలుదారుల క్రెడిట్ సౌకర్యం కింద నిర్మించబడిన 700 సోషల్ హౌసింగ్ యూనిట్లు అధికారికంగా అప్పగించబడ్డాయి. అదనంగా, ఈ పర్యటన సమయంలో మాల్దీవ్స్‌లో రూపే కార్డ్ కూడా ప్రవేశపెట్టబడింది.

మయన్మార్ ఒక ముఖ్యమైన పొరుగు దేశం, ఇది భారతదేశంతో సుదీర్ఘ భూసరిహద్దు మరియు సముద్ర సరిహద్దును కలిగి ఉంది. భారతదేశపు నైబర్‌హుడ్ ఫస్ట్ మరియు యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీల కూడలిలో ఉన్న మయన్మార్ ఆసియన్ దేశాలు సహా ఆగ్నేయాసియా దేశాలతో భారతదేశ సంబంధానికి కీలకంగా ఉంది. భారతదేశం మరియు మయన్మార్ బలమైన నాగరిక, చారిత్రిక మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలను కలిగి ఉన్నాయి. బౌద్ధ మతం ఒక ముఖ్యమైన సాంస్కృతిక సంబంధం మరియు మయన్మార్‌తో భారతదేశం యొక్క సాంస్కృతిక భాగస్వామ్యంలో భాగంగా ఉంది.

ఫిబ్రవరి 2021 నుండి మయన్మార్‌లో రాజకీయ మరియు భద్రత పరిస్థితులు క్షీణించాయి. ప్రస్తుతం మయన్మార్‌లో ఉన్న భద్రత మరియు మానవత పరిస్థితులు సమస్యాత్మకంగా మారాయి, ఎందుకంటే వీటి ప్రభావం భారతదేశంపై నేరుగా పడుతుంది. హింసను విడనాడాలి అని, చర్చల ద్వారా సమస్యను పరిష్కరించుకోవాలి అని, రాజకీయ ఖైదీలను విడుదల చేయాలి అని మరియు సాధ్యమైనంత త్వరగా మయన్మార్ ప్రజాస్వామ్యం దిశగా సాగాలి అని భారతదేశం పిలుపును ఇచ్చింది.

ఉమ్మడి చారిత్రక, సాంస్కృతిక, భౌగోళిక మరియు నాగరికత సంబంధాల ఆధారంగా భారతదేశం మరియు నేపాల్ తమ ప్రత్యేకమైన, బహుముఖ మరియు బలమైన సంబంధాలను కొనసాగిస్తున్నాయి. భారతదేశం మరియు నేపాల్ మధ్య తెరవబడి ఉన్న సరిహద్దు మరియు పౌరుల స్వేచ్ఛాయుత కదలిక ఈ బలమైన మరియు లోతైన సంబంధాలను ప్రతిబింబిస్తుంది. నైబర్‌హుడ్ ఫస్ట్ విధానాన్ని అనుసరించి ఇంధనం, వాణిజ్యం, రైల్వేలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సాంస్కృతిక రంగాలలో వివిధ అనుసంధాన కార్యక్రమాలు వేగంగా విస్తరించబడ్డాయి మరియు బలోపేతం చేయబడ్డాయి.

అప్పటి నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి పుష్ప కమల్ దహల్ 'ప్రచండ' జూన్‌లో న్యూఢిల్లీలో ప్రధాన మంత్రి ప్రమాణ స్వీకార వేడుకలో పాల్గొన్నారు. జులైలో, కొత్తగా నియమించబడిన నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి కె.పి. శర్మ ఓలికి ప్రధాన మంత్రి అభినందన సందేశాన్ని పంపారు. తరువాత, ఆగస్టులో భారతదేశం నిర్వహించిన 3వ వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్‌లో ప్రధాన మంత్రి ఓలి వర్చువల్‌గా పాల్గొన్నారు. సెప్టెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లో UN జనరల్ అసెంబ్లీ యొక్క 79వ సెషన్ సందర్భంలో కూడా ఇరుదేశాల నాయకులు సమావేశమయ్యారు.

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జనవరిలో నేపాల్‌లో పర్యటించారు మరియు అప్పటి నేపాల్ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి నారాయణ్ ప్రకాష్ సౌద్‌తో చర్చలు నిర్వహించారు మరియు ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని సమగ్రంగా సమీక్షించారు. తరువాత ఆగస్టులో, నేపాల్ కొత్త విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి డాక్టర్ అర్జు రాణా దేయుబా భారతదేశానికి అధికారిక పర్యటన చేశారు, ఈ పర్యటనలో ఆమె ప్రధానమంత్రితో భేటీ అయ్యారు.

సెప్టెంబర్ 2024 లో న్యూయార్క్‌లో నిర్వహించబడిన UN జనరల్ అసెంబ్లీ యొక్క 79వ సెషన్ సందర్భంగా నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి కె.పి. శర్మ ఓలిని ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు.

భారతదేశం మరియు శ్రీలంక మధ్య ఉన్న మేధో, సాంస్కృతిక, మతపరమైన మరియు భాషా అనుబంధం మరియు సంబంధాలు 2500 సంవత్సరాల నాటివి. నైబర్‌హుడ్ ఫస్ట్ విధానం మరియు సాగర్ సిద్ధాంతం ప్రకారం శ్రీలంక కీలక భాగస్వామి.

ఈ సంవత్సర కాలంలో ఆర్థిక, వృద్ధి సంబంధిత, సాంస్కృతిక మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలను మరింత మెరుగుపరచడానికి వివిధ నాయకత్వ స్థాయి సమావేశాలు మరియు కార్యక్రమాలు ద్వారా ద్వైపాక్షిక సమావేశాలు జరిగాయి.

ఫిబ్రవరిలో, అప్పటి శ్రీలంక అధ్యక్షుడు రణిల్ విక్రమసింఘేతో కలిసి ప్రధాన మంత్రి శ్రీలంకలో UPIని సంయుక్తంగా ప్రారంభించారు. తరువాత, ప్రధాన మంత్రి ప్రమాణ స్వీకార వేడుక కోసం హాజరు కావడానికి శ్రీలంక అధ్యక్షుడు విక్రమసింఘే జూన్ 9-10 తేదీలలో భారతదేశంలో పర్యటించారు మరియు తరువాత ఆగస్ట్‌లో వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్ యొక్క 3వ ఎడిషన్‌లో పాల్గొన్నారు.

జూన్‌లో శ్రీలంకలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పర్యటించారు మరియు అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి ఎం.యు.ఎం. అలీ సబ్రీతో వివరణాత్మక చర్చలు జరిపారు. 6 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల భారతీయ గ్రాంట్‌తో స్థాపించబడిన శోధన మరియు రక్షణ కార్యకలాపాల కోసం ఒక ప్రధాన కేంద్ర అయిన మేరిటైమ్ రెస్క్యూ

కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ (MRCC) ప్రారంభం కూడా జూన్ 20న కొలంబోకు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పర్యటన సమయంలో చేయబడింది.

శ్రీలంకలో ఎన్నికల తరువాత కొత్త ప్రభుత్వం మరియు రాజకీయ నాయకత్వం కొలువుదీరిన తర్వాత, అక్టోబర్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి శ్రీలంకలో పర్యటించారు, కొత్తగా బాధ్యతలు చేపట్టిన అధ్యక్షుడు అనురా కుమార దిసనాయకను కలిసిన మొదటి విదేశీ ఉన్నతాధికారిగా నిలిచారు. పర్యటన సమయంలో, విదేశాంగ మంత్రి విజిత హెరాత్‌తో కూడా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి చర్చలు జరిపారు. డిసెంబర్ 15-17 తేదీలలో, రాష్ట్రపతి అనురా కుమార దిసనాయక భారతదేశంలో అధికారిక పర్యటన చేశారు. అధ్యక్షునిగా బాధ్యతలు చేపట్టిన తరువాత ఇది వారి మొదటి విదేశీ పర్యటన. "ఉమ్మడి భవిష్యత్తు కోసం భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందించడం" అనే శీర్షికతో ఒక సంయుక్త ప్రకటనను అధ్యక్షుడు దిసనాయకె మరియు ప్రధానమంత్రి ఆమోదించారు.

శ్రీలంక అధ్యక్షుడు అనురా కుమార దిసానాయకే భారతదేశానికి తన మొదటి అధికారిక పర్యటనలో ప్రధాన మంత్రిని కలుసుకున్నారు మరియు ఇరు నేతలు న్యూఢిల్లీ, డిసెంబర్ 2024 లో "ఉమ్మడి భవిష్యత్తు కోసం భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం" అనే శీర్షికతో ఒక సంయుక్త ప్రకటనను చేశారు.

పొరుగున ఉన్న పాకిస్థాన్‌తో సాధారణ సంబంధాలను కోరుకుంటున్నప్పటికీ, ఇరు దేశాల మధ్య సమస్యలను ద్వైపాక్షికంగా మరియు శాంతియుత మార్గంలో ఉగ్రవాదం, విరోధం మరియు హింస రహిత వాతావరణంలో పరిష్కరించబడాలి అని భారతదేశం భావిస్తుంది. అలాంటి అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించే బాధ్యత పాకిస్థాన్ పై ఉంది. జాతీయ భద్రతకు సంబంధించిన సమస్యలపై భారతదేశం రాజీపడదు

అని మరియు భారతదేశం యొక్క భద్రత మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రతను దెబ్బతీసే అన్ని ప్రయత్నాలను ఎదుర్కోవడానికి దృఢమైన మరియు నిర్ణయాత్మక చర్యలను తీసుకుంటుందని స్పష్టం చేయబడింది.

ఖైదీలు, మత్స్యకారుల మార్పిడి, పాకిస్థాన్‌లో తీర్థయాత్రల నిర్వహణ వంటి అంశాల పరిష్కారం కోసం భారతదేశం నిరంతరం కృషి చేస్తుంది. భారతదేశం మరియు పాకిస్థాన్ మధ్య అణు స్థావరాలు మరియు సదుపాయాలకు వ్యతిరేకంగా దాడి నివారణ పై భారతదేశం మరియు పాకిస్థాన్ మధ్య ఒప్పందం కింద కవర్ చేయబడిన అణు స్థావరాలు మరియు సదుపాయాల జాబితాను జనవరిలో భారతదేశం మరియు పాకిస్థాన్ మార్పిడి చేసుకున్నాయి. అక్టోబర్‌లో 23వ SCO కౌన్సిల్ ఆఫ్ హెడ్స్ ఆఫ్ గవర్నమెంట్ మీటింగ్‌లో పాల్గొనడానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాకిస్థాన్‌లో పర్యటించారు.

ప్రాంతీయ అనుసంధానత మరియు సహకారాన్ని పెంచడానికి, బే ఆఫ్ బెంగాల్ ఇనిషియేటివ్ ఫర్ మల్టీ సెక్టోరల్ టెక్నికల్ అండ్ ఎకనామిక్ కోఆపరేషన్ (BIMSTEC) లో వివిధ కార్యక్రమాలకు భారతదేశం తోడ్పాటు అందించింది. జూలైలో న్యూఢిల్లీలో 2వ BIMSTEC విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం కోసం BIMSTEC కు చెందిన మంత్రులకు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆతిథ్యం ఇచ్చారు. తరువాత ఆగస్ట్‌లో న్యూఢిల్లీలో 1వ BIMSTEC బిజినెస్ సమ్మిట్‌కు భారతదేశం ఆతిథ్యం ఇచ్చింది, బంగాళాఖాతం ప్రాంతం నుండి 300 కంటే ఎక్కువ వాటాదారులు ఇందులో పాల్గొన్నారు.

జూన్‌లో బీహార్‌లోని రాజ్‌గిర్‌కు సమీపంలో నలంద విశ్వవిద్యాలయం యొక్క కొత్త క్యాంపస్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు. ప్రధాన మంత్రిగా బాధ్యతలు చేపట్టిన మూడవ సారి తొలి 100 రోజుల్లోపు మొదటి మైల్‌స్టోన్ ప్రాజెక్టుగా ఇది ప్రారంభించబడింది. మేధో, తత్వశాస్త్ర, చారిత్రక మరియు ఆధ్యాత్మిక అధ్యయనాల కోసం ఒక అంతర్జాతీయ సంస్థగా నలంద యొక్క పురాతన గౌరవాన్ని పునరుద్ధరించడం ఈ విశ్వవిద్యాలయం లక్ష్యం. భారతదేశంతో పాటు ఆస్ట్రేలియా, బంగ్లాదేశ్, భూటాన్, బ్రూనై దారుస్సలం, కంబోడియా, చైనా, ఇండోనేషియా, లావోస్, మారిషస్, మయన్మార్, న్యూజిలాండ్, పోర్చుగల్, సింగపూర్, దక్షిణ కొరియా, శ్రీలంక, థాయిలాండ్ మరియు వియత్నాంతో సహా ఈ ప్రయత్నంలో 17 దేశాలు పాల్గొంటున్నాయి. విశ్వవిద్యాలయ క్యాంపస్ ప్రారంభ వేడుకలో పాల్గొనడానికి ఈ దేశాల రాయబారులు కూడా నలందకు ప్రయాణించారు.

ఈ సంవత్సర కాలంలో ఉన్నత స్థాయి దౌత్య, ఆర్థిక మరియు సాంస్కృతిక సమావేశాల ద్వారా కొమొరోస్, మడగాస్కర్, మారిషస్, మరియు సీషెల్స్ సహాయ హిందూ మహా సముద్ర ప్రాంత దేశాలతో సంబంధాలను భారతదేశం బలోపేతం చేసింది. కొమోరోస్ అధ్యక్షుడు అజలీ అసోమాని మరియు సీషెల్స్ ఉపాధ్యక్షుడు అహ్మద్ అఫీఫ్‌తో సహా ఆ ప్రాంతానికి చెందిన నాయకులకు ఆతిథ్యం ఇవ్వడం ద్వారా భారతదేశం తన సాగర్

విజన్‌ను బలోపేతం చేసింది. ఈ సమావేశాలు ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను మెరుగుపరచడం మరియు ప్రాంతీయ సహకారాన్ని మెరుగుపరచడం పై దృష్టి సారించాయి.

ప్రధానమంత్రి మరియు అప్పటి మారిషస్ ప్రధాన మంత్రి ప్రవీంద్ జగన్నాథ్ భారతదేశ ప్రభుత్వపు ఆర్థిక సహాయంతో అమలు చేయబడిన ఆరు కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రాజెక్టులతో పాటు అగలేగా ద్వీపంలో ఒక కొత్త ఎయిర్‌స్ట్రిప్ మరియు జెట్టీని వర్చువల్‌గా ప్రారంభించారు. ప్రపంచ ప్రభుత్వాల సదస్సులో మడగాస్కర్ అధ్యక్షుడు ఆండ్రీ రాజోలినాను ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు. రక్షణ సహకారంలో భాగంగా 'మిలన్ 2024' జాయింట్ ఎక్సర్‌సైజ్ మరియు మెరిటైమ్ హెడ్స్ ఫర్ యాక్టివ్ సెక్యూరిటీ అండ్ గ్రోత్ ఫర్ ఆల్ ఇన్ ది రీజియన్ (మహాసాగర్) సమావేశాలు నిర్వహించబడ్డాయి.

నవంబర్‌లో భారతీయ నౌకాదళం ద్వారా ఉన్నత-స్థాయి వర్చువల్ ఇంటరాక్షన్ మహాసాగర్ యొక్క మూడవ ఎడిషన్ నిర్వహించబడింది, ఈ సమయంలో నావిక దళ అధిపతి హిందూ మహా సముద్ర తీరప్రాంత దేశాలు అయిన బంగ్లాదేశ్, కొమొరాస్, కెన్యా, మడగాస్కర్, మాల్దీవ్స్, మారిషస్, మొజాంబిక్, సీషెల్స్, శ్రీ లంక మరియు టాంజానియా లకు చెందిన నావిక దళ/ మెరిటైమ్ ఏజెన్సీలు మరియు ఉన్నత స్థాయి నాయకత్వంతో సంప్రదింపులు జరిపారు. ఈ చర్చ శీర్షిక 'IORలో సాధారణ సముద్ర భద్రత సవాళ్ళను తగ్గించడానికి శిక్షణ సహకారం, ఇది హిందూ మహా సముద్ర ప్రాంతంలో సాధారణంగా ఎదురయ్యే సముద్ర భద్రత సవాళ్ళను తగ్గించేందుకు సామర్థ్య నిర్మాణంలో సహకారం కోసం ప్రస్తుతం ఉన్న మరియు అవసరమైన అంశాలను ప్రముఖంగా ప్రస్తావిస్తుంది.

ఫిబ్రవరిలో మల్టీ-నేషన్ ఎక్సర్‌సైజ్ మిలన్ యొక్క 12వ ఎడిషన్ ప్రారంభించబడింది. ఈ ఎడిషన్ అతిపెద్దది మరియు భారతదేశ నౌకలు మరియు 16 విదేశీ యుద్ధ నౌకలు మరియు ఇతర భాగస్వామ్య దేశాల నుండి ప్రతినిధి బృందాలు ఇందులో పాల్గొన్నాయి. సముద్ర భద్రత, శాంతి మరియు శ్రేయస్సు యొక్క ఉమ్మడి లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు అవసరమైన ప్రాంతీయ సమన్వయం పొందేందుకు సంయుక్తంగా శిక్షణ ఇవ్వడానికి మరియు పనిచేయడానికి ఒకే రకమైన ఆలోచన కలిగిన దేశాలు ఈ విన్యాసంలో పాల్గొన్నాయి.

యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ యొక్క మొత్తం ఫ్రేమ్‌వర్క్ కింద ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాలు మరియు ఇండో-పసిఫిక్ దేశాలతో భారతదేశం యొక్క సంప్రదింపులు ఈ సంవత్సరం వివిధ స్థాయిలలో విస్తరించాయి మరియు మరింతగా అభివృద్ధి చెందాయి. మలేషియా ప్రధాన మంత్రి అన్వర్ ఇబ్రహీం ఆగస్టులో భారతదేశానికి అధికారిక పర్యటన చేశారు ప్రధాన మంత్రితో చర్చలు జరిపారు. పర్యటన సమయంలో భారతదేశం-మలేషియా ద్వైపాక్షిక సంబంధం 2015 లో ఏర్పాటు అయిన మెరుగైన వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం నుండి ఒక సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి పెంచబడింది.

ఆగస్ట్ 2024 లో న్యూఢిల్లీలో మలేషియా ప్రధాన మంత్రి దాతో'సేరి అన్వర్ బిన్ ఇబ్రహీమ్‌ను ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు

సెప్టెంబర్ 03-04 తేదీలలో బ్రూనైకి ప్రధాన మంత్రి చరిత్రాత్మక పర్యటన చేశారు, భారతదేశానికి చెందిన ఒక ప్రధాన మంత్రి చేసిన మొట్టమొదటి ద్వైపాక్షిక అధికారిక పర్యటన ఇది, ఇదే సమయానికి ఇరు దేశాల మధ్య దౌత్య సంబంధాలు ఏర్పడి 40 సంవత్సరాలు గడిచాయి. అక్టోబర్ 10-11 తేదీలలో 21వ ఆసియన్-ఇండియా శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం మరియు 19వ తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం ప్రధాన మంత్రి లావోస్‌లోని వియన్‌టియన్‌లో పర్యటించారు. పర్యటన సమయంలో, లావో PDR ప్రధాన మంత్రి సోనెక్సే సిఫండోన్‌తో ద్వైపాక్షిక సమావేశాన్ని కూడా ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించారు.

అక్టోబర్ 2024 లో వియన్‌టియన్‌లో 21వ ఆసియన్-ఇండియా సమ్మిట్‌లో ఆసియన్ నాయకులతో ప్రధాన మంత్రి

సెప్టెంబర్ 04-05 తేదీలలో ప్రధాన మంత్రి సింగపూర్‌లో పర్యటించారు. సింగపూర్‌కు ఇది ప్రధాన మంత్రి 5వ పర్యటన. ఈ పర్యటనలో భారతదేశం-సింగపూర్ సంబంధాలు ఒక సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి పెంచబడ్డాయి మరియు సెమీకండక్టర్ ఎకోసిస్టమ్, డిజిటల్ టెక్నాలజీలు, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు నైపుణ్య అభివృద్ధి రంగాలలో సహకారంపై నాలుగు MOUలు మార్పిడి చేయబడ్డాయి.

జులైలో వియన్‌టియన్‌లో ఆసియన్-ఇండియా విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం మరియు పోస్ట్ మినిస్టీరియల్ కాన్ఫరెన్స్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు. ఈ సంవత్సర కాలంలో బ్రూనై (జులై), కంబోడియా (జులై), ఇండోనేషియా (అక్టోబర్ మరియు నవంబర్), మలేషియా (మార్చి, జులై మరియు అక్టోబర్), ఫిలిప్పీన్స్ (మార్చి), సింగపూర్ (ఆగస్ట్) మరియు థాయిలాండ్ (నవంబర్) లకు చెందిన సమాన హోదా కలిగిన మంత్రులను విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కలిశారు మరియు చర్చలు జరిపారు. ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మరియు ప్రాంతీయ అంశాలపై అభిప్రాయాలను పంచుకోవడానికి 11వ ఆసియన్ రక్షణ మంత్రుల సమావేశం-ప్లస్ (ADMM ప్లస్) కోసం నవంబర్ 20-22 తేదీలలో రక్షణ మంత్రి వియన్‌టియన్‌లో పర్యటించారు.

గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారిని సాంప్రదాయ మావోరి "పోవిహిరి" వేడుకతో గవర్నమెంట్ హౌస్‌లో గవర్నర్ జనరల్ డేమ్ సిండీ కిరో సాదరంగా ఆహ్వానించారు.

భారతదేశం-ఆస్ట్రేలియా ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు వివిధ రంగాలలో ఉన్నత స్థాయి చర్చలు మరియు మెరుగైన సహకారాన్ని కొనసాగించాయి. G20 శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా రియో డి జనీరోలో నవంబర్‌లో 2వ ఇండియా-ఆస్ట్రేలియా వార్షిక సదస్సు నిర్వహించబడింది. ద్వైపాక్షిక శిఖరాగ్ర సదస్సులో, ప్రధాన మంత్రి మరియు ఆస్ట్రేలియా ప్రధాన మంత్రి ఆంథోనీ ఆల్బనీస్ భారతదేశం-ఆస్ట్రేలియా పునరుత్పాదక ఇంధన భాగస్వామ్యం ప్రారంభం అవ్వడాన్ని స్వాగతించారు. నవంబర్‌లో క్యాన్‌బెర్రాలో జరిగిన 15వ భారత-ఆస్ట్రేలియా విదేశాంగ మంత్రుల ఫ్రేమ్‌వర్క్ డైలాగ్ కింద, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు విదేశాంగ మంత్రి పెన్నీ వాంగ్ ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని సమగ్రంగా సమీక్షించారు. ఫిబ్రవరిలో పెర్త్‌లో ఇండియన్ ఓషన్ కాన్ఫరెన్స్‌లో కూడా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు. నవంబర్‌లో తన పర్యటన సందర్భంగా క్వీన్స్‌ల్యాండ్ గవర్నర్ జీనెట్ యంగ్‌తో కలిసి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి బ్రిస్బేన్‌లో కొత్త కాన్సులేట్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియాను ప్రారంభించారు. అక్టోబర్‌లో నాల్గవ 2+2 విదేశీ మరియు రక్షణ కార్యదర్శుల సంప్రదింపులతో రక్షణ సహకారంలో బలమైన పురోగతి సాధించబడింది.

ఉన్నత స్థాయి సంప్రదింపుల ద్వారా న్యూజిలాండ్‌తో భారతదేశం ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు కొనసాగాయి. గౌరవనీయ రాష్ట్రపతి ఆగస్టులో న్యూజిలాండ్‌కు అధికారిక పర్యటన చేశారు. ఆమె పర్యటన సమయంలో, ద్వైపాక్షిక కస్టమ్స్ సహకార ఏర్పాటు పై సంతకం చేయబడింది మరియు న్యూజిలాండ్ జూలైలో దాని పార్లమెంటు ఆమోదించిన తర్వాత ISAలో చేరారు. అక్టోబర్‌లో, వియంటియన్‌లో ఆసియన్-ఇండియా శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా న్యూజిలాండ్ ప్రధాన మంత్రి క్రిస్టోఫర్ లక్సన్‌ను ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు. తరువాత నవంబర్‌లో, క్యాన్‌బెర్రాలో డిప్యూటీ ప్రధాన మంత్రి మరియు న్యూజిలాండ్ విదేశాంగ మంత్రి విన్‌స్టన్ పీటర్స్ తో 'రైసినా డౌన్ అండర్' సమయంలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఒక సమావేశాన్ని నిర్వహించారు.

యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ కింద అభివృద్ధి సహకారం, వాతావరణ మార్పులు, ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు, మరియు సాంస్కృతిక సంబంధాలపై దృష్టి సారిస్తూ పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల (PICలు) తో బలమైన మరియు బహుముఖ భాగస్వామ్యాలను భారతదేశం ఏర్పాటు చేసింది. దక్షిణ-దక్షిణ సహకారం ద్వారా ఫిజీ, పపువా న్యూ గినీ, నౌరు, సొలోమన్ దీవులు, టోంగా, తువాలు, కిరిబాటి, పలావు, వనువాటు మరియు మార్షల్ దీవుల రిపబ్లిక్‌తో సహా అన్ని 14 PICలకు భారతదేశం వార్షిక గ్రాంట్-ఇన్-ఎయిడ్ అందిస్తుంది. సౌర విద్యుదీకరణ, నీటి నిల్వ, విపత్తు ఉపశమనం మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలు వంటి విభిన్న అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులకు మద్దతు ఇస్తుంది. నవంబర్‌లో గ్లోబల్ బయోఫ్యూయల్స్ అలయన్స్‌లో దాని 28వ సభ్యునిగా ఫిజీ చేరింది. ఫిజీ డిప్యూటీ ప్రధాన మంత్రి మనోవా కామికమికా ఢిల్లీలో ప్రధాన మంత్రి ద్వారా ప్రారంభించబడిన అంతర్జాతీయ సహకార అలయన్స్ (ICA) సాధారణ సమావేశం మరియు అంతర్జాతీయ

సమావేశంలో నవంబర్‌లో పాల్గొన్నారు. గ్లోబల్ కోఆపరేటివ్ మూవ్‌మెంట్ కోసం ప్రధాన సంస్థ అయిన ICA యొక్క 130-సంవత్సరాల సుదీర్ఘ చరిత్రలో భారతదేశంలో తొలిసారిగా ICA గ్లోబల్ కోఆపరేటివ్ కాన్ఫరెన్స్ మరియు ICA జనరల్ అసెంబ్లీ నిర్వహించబడ్డాయి.

విడిగా, 53వ పసిఫిక్ ఐల్యాండ్స్ ఫోరం (PIF) నాయకుల సమావేశానికి హాజరు కావడానికి సహాయ మంత్రి (PM) ఆగస్ట్‌లో టోంగా కింగ్‌డమ్‌లో పర్యటించారు మరియు వారి ఆయా అవసరాల ఆధారంగా క్విక్ ఇంపాక్ట్ ప్రాజెక్ట్ (QIP) కోసం 14 PICల ప్రతి ఒక్కదాని కోసం 50,000 అమెరికా డాలర్ల విలువగల భారతదేశం యొక్క సహాయం ప్రకటించారు. PIF సమావేశంలో మంత్రిత్వ స్థాయిలో భారతదేశం మొదటిసారిగా పాల్గొంది. ల్యాండ్‌స్లైడ్ ఉపశమన పని కోసం పపువా న్యూ గినియా కోసం 1 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లు మరియు ఒక భూకంపం తరువాత వనవాటు కోసం 500,000 అమెరికన్ డాలర్ల మానవతా సహాయాన్ని కూడా భారతదేశం అందించింది. వాతావరణ మార్పు సమస్యను ఎదుర్కొనడమే ప్రధాన లక్ష్యంగా సోలోమన్ ఐల్యాండ్స్ మరియు టోంగా దేశాలలో ISA కింద సౌర ప్రాజెక్టులు మరియు విస్తృత కార్యక్రమాలు అమలు చేయబడ్డాయి. PIF సభ్య దేశాలతో ఆరోగ్య సహకారంలో ఔషధాలు మరియు పరికరాల సరఫరా, సోలోమన్ ఐల్యాండ్స్ మరియు నౌరు ద్వారా భారతీయ ఫార్మాకోపియా గుర్తింపు మరియు ఈ సంవత్సరంలో నౌరులో మొదటి జన ఔషధి కేంద్రాన్ని స్థాపించడం ఉన్నాయి.

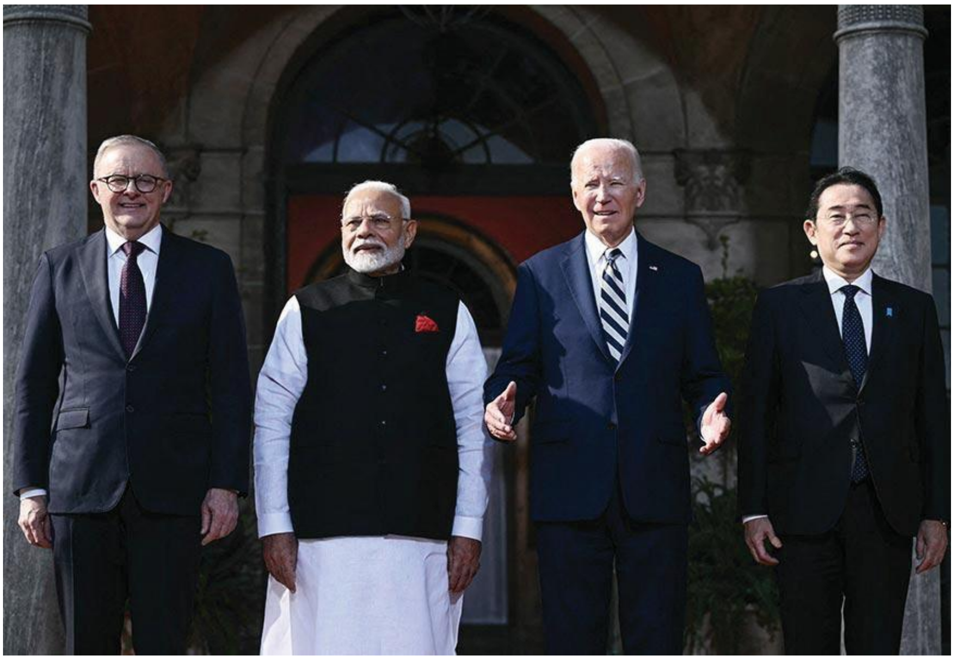

సెప్టెంబర్ 2024 లో విల్మింగ్టన్‌లో అమెరికా అధ్యక్షుడు బైడెన్ ఆతిథ్యం ఇచ్చిన 6వ క్వాడ్ నాయకుల శిఖరాగ్ర సమావేశంలో అప్పటి జపాన్ ప్రధాన మంత్రి ఫ్యూమియో కిషిడా మరియు ఆస్ట్రేలియా ప్రధాన మంత్రి ఆంథోనీ ఆల్బనీస్ తో పాటు ప్రధాన మంత్రి పాల్గొన్నారు.

"ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతం పట్ల భారతదేశ విధానం అంతర్జాతీయ చట్టాలను అనుసరించే స్వతంత్ర, బహిరంగ, సమగ్రమైన ప్రాంతం ఆధారంగా ఉంటుంది. భారతదేశం యొక్క యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానం ప్రారంభించబడి మరియు సాగర్ సిద్ధాంతం కింద ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతం పట్ల తన విధానంకు ఈ ఏడాదికి ఒక దశాబ్ద కాలం గడిచింది. ఆస్ట్రేలియా, జపాన్, అమెరికా దేశ అధ్యక్షులతో పాటు ప్రధాన మంత్రి అమెరికాలోని విల్మింగ్టన్‌లో 21 సెప్టెంబర్ 2024, నాడు నిర్వహించబడిన క్వాడ్ నాయకుల శిఖరాగ్ర సమావేశంలో పాల్గొన్నారు. ఆరోగ్యం, భద్రత, సాంకేతికత, వాతావరణం మరియు మౌలిక సదుపాయాలపై దృష్టి సారించి మంచి చేయడానికి ఒక ప్రపంచ శక్తిగా ఈ సమూహం యొక్క పాత్ర గురించి క్వాడ్ నాయకులు ప్రముఖంగా పేర్కొన్నారు. సర్వికల్ క్యాన్సర్‌ను ఎదుర్కోవడానికి క్వాడ్ క్యాన్సర్ మూన్‌షాట్ కార్యక్రమం మరియు మహమ్మారి కోసం మెరుగైన సంసిద్ధత ఈ సమావేశంలో తీసుకున్న కీలక నిర్ణయాలలో కొన్ని. మెరిటైమ్ డొమైన్ అవగాహన కోసం ఇండో-పసిఫిక్ భాగస్వామ్యం మరియు ఒక కొత్త శిక్షణ కార్యక్రమం ద్వారా క్వాడ్ సమూహం కింద సముద్ర భద్రతా చర్యలు ముందుకు తీసుకువెళ్లబడ్డాయి. భవిష్యత్తు భాగస్వామ్యం కోసం క్వాడ్ పోర్ట్స్ మరియు సముద్ర గర్భంలో కేబుల్ అప్‌గ్రేడ్‌లు వంటి మౌలికవసతుల ప్రాజెక్టులు అనుసంధానత మరియు స్థిరత్వం యొక్క ప్రాముఖ్యతను పునరుద్ఘాటించాయి. సాంకేతిక రంగంలో క్వాడ్ నాయకులు AI, బయోటెక్నాలజీ మరియు సెమీకండక్టర్లలో కార్యక్రమాలను ప్రారంభించారు.

భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా (US) ఉమ్మడి ప్రజాస్వామ్య విలువలు, వివిధ అంశాలపై ఆసక్తుల కలయిక, మరియు ప్రజల మధ్య సంబంధాలు ఆధారంగా ముందుకు తీసుకువెళ్లబడుతున్న మానవ కృషిలోని దాదాపు అన్ని రంగాలలో సమగ్ర అంతర్జాతీయ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను విస్తరించడానికి నాయకుల మధ్య క్రమం తప్పకుండా చర్చలు జరగడం ముఖ్యం. 2+2 మంత్రిత్వ స్థాయి ద్వైపాక్షిక సమావేశాలు, అలాగే G20, I2U2 మరియు క్వాడ్‌తో సహా బహుపాక్షిక ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ల కింద భారతదేశం మరియు అమెరికా బలమైన సహకారాన్ని కొనసాగిస్తున్నాయి. ఈ సమావేశాల ఫలితాలు రెండు దేశాల మధ్య బహుముఖ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను బలోపేతం చేయడంలో కీలక పాత్ర పోషించాయి.

సెప్టెంబర్‌లో విల్మింగ్‌టన్‌లో క్వాడ్ నాయకుల శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా అమెరికా అధ్యక్షుడితో ద్వైపాక్షిక సమావేశంలో, భారతదేశం మరియు అమెరికా నాలుగు కీలక పత్రాలకు ఆమోదం తెలిపాయి. వీటిలో వారి భాగస్వామ్యంపై జాయింట్ ఫ్యాక్ట్ షీట్, సురక్షితమైన మరియు భద్రమైన గ్లోబల్ క్లీన్ ఎనర్జీ సరఫరా గొలుసులను ఏర్పాటు చేయడానికి అమెరికా-ఇండియా ఇనీషియేటివ్ కోసం ఒక రోడ్‌మ్యాప్,

మరియు ఇండో-పసిఫిక్ ఎకనామిక్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (IPEF) యొక్క కీలక అంశాలు III మరియు IV కోసం ఆమోద పత్రాల డిపాజిట్ ఉన్నాయి.

ద్వైపాక్షిక, ప్రాంతీయ మరియు పరస్పర ప్రయోజనకరమైన అంతర్జాతీయ సమస్యల గురించి చర్చించడానికి అమెరికా జాతీయ భద్రతా సలహాదారు (NSA) జేక్ సలీవన్ న్యూఢిల్లీలో ప్రధాన మంత్రితో సమావేశం అయ్యారు. పర్యటన సమయంలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కూడా NSA సలీవన్‌తో సమావేశం అయ్యారు. NSA సలీవన్‌తో పాటు అప్పటి అమెరికా డెప్యూటీ సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ కర్ట్ క్యాంప్‌బెల్, నేషనల్ సైన్స్ ఫౌండేషన్ (NSF) డైరెక్టర్, US నేషనల్ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్, డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ ఎనర్జీ, నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (NASA), NSF, మరియు US ఏజెన్సీ ఫర్ ఇంటర్నేషనల్ డెవలప్‌మెంట్ (USAID) నుండి సీనియర్ ప్రతినిధులు సహా సీనియర్ US అధికారుల ప్రతినిధి బృందం ఉంది. భారతదేశం-అమెరికా యొక్క తొలి ఇనీషియేటివ్ ఆన్ క్రిటికల్ అండ్ ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీ (iCET) యొక్క వార్షిక సమీక్ష సమావేశానికి ఇరు దేశాల NSAలు అధ్యక్షత వహించారు. పరస్పర సహకారం కోసం ముందుకు సాగడానికి మరియు అపరిష్కృత సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ఉన్న మార్గం గురించి ఇరు పక్షాలు చర్చించాయి. అంతరిక్షంలో పరస్పర సహకారాన్ని మరింతగా మెరుగుపరచడానికి మానవసహిత అంతరిక్ష యాత్ర సహకారం కోసం ఒక వ్యూహాత్మక వ్యవస్థ ఆమోదించబడింది. ఈ సమావేశం తర్వాత ఒక జాయింట్ ఫ్యాక్ట్‌షీట్ జారీ చేయబడింది. సెప్టెంబర్‌లో భారతదేశం మరియు అమెరికా ద్వైపాక్షిక 2+2 ఇంటర్-సెషనల్ సమావేశం కూడా నిర్వహించాయి.

విడిగా, హౌస్ ఫారిన్ అఫైర్స్ కమిటీ చైర్మన్ ప్రతినిధి మైఖేల్ మెక్‌కౌల్ నేతృత్వంలో ఒక ఉభయపక్ష US కాంగ్రెషనల్ ప్రతినిధి బృందం జూన్‌లో భారతదేశంలో పర్యటించారు మరియు ప్రధాన మంత్రితో భేటీ అయ్యారు. విదేశాంగ కార్యదర్శి మరియు ఉప జాతీయ భద్రతా సలహాదారుతో కూడా ప్రతినిధి బృందం ప్రత్యేక సమావేశాలను నిర్వహించింది. ప్రతినిధి బృందం ధర్మశాలను సందర్శించి 14వ దలై లామాను కలుసుకుంది.

భారతదేశం అనేక కీలక బహుపాక్షిక మరియు నిర్దిష్ట పక్షాల సంప్రదింపులలో పాల్గొంది. UNGA యొక్క 79వ సెషన్‌లో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సమకాలీన ప్రపంచ సమస్యలపై భారతదేశం యొక్క వైఖరిని పేర్కొన్నారు మరియు G4, G20, IBSA, బ్రిక్స్, BIMSTEC, ఇండియా-కరీబియన్ కమ్యూనిటీ (CARICOM) మరియు లాటిన్ అమెరికన్ మరియు కరీబియన్ స్టేట్స్ (CELAC)తో సహా అనేక విదేశీ మంత్రిత్వ స్థాయి సమావేశాలలో పాల్గొన్నారు. విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ప్రపంచ పరిపాలన సంస్కరణ "కాల్ టు యాక్షన్" ను బలపరిచారు మరియు బయోడైవర్సిటీ బియాండ్ నేషనల్ జ్యూరీస్డిక్షన్ (BBNJ)

ఒప్పందం పై సంతకం చేశారు. అదనంగా, ఆసియా సొసైటీ మరియు అబ్జర్వర్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (ORF) వంటి థింక్ ట్యాంక్‌ల ద్వారా నిర్వహించబడిన విదేశీ విధాన అవుట్‌రీచ్ సెమినార్లతో సహా మాదకద్రవ్యాల సమస్యలు, అభివృద్ధి నమూనాలు మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా భారతదేశం యొక్క పాత్రపై విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి చర్చలలో పాల్గొన్నారు.

భారతదేశం మరియు అమెరికా మధ్య రక్షణ సహకారం కూడా ఈ సంవత్సరం మరింత బలపడింది. సెప్టెంబర్‌లో విల్మింగ్‌టన్‌కు ప్రధాన మంత్రి పర్యటన సమయంలో లాక్‌హీడ్ మార్టిన్ మరియు టాటా అడ్వాన్స్‌డ్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్ మధ్య C-130J సూపర్ హెర్క్యులస్ విమానంపై సహకార ఒప్పందాన్ని ప్రధాన మంత్రి మరియు అప్పటి అమెరికా అధ్యక్షుడు జోసెఫ్ ఆర్. బైడెన్ ప్రశంసించారు. సెప్టెంబర్‌లో సిలికాన్ వ్యాలీ సమ్మిట్‌లో సంతకం చేయబడిన MOU ద్వారా సాధ్యం చేయబడిన రక్షణ శాఖ యొక్క ఇన్నోవేషన్స్ ఫర్ డిఫెన్స్ ఎక్సలెన్స్ (iDEX) మరియు అమెరికా (డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ డిఫెన్స్) DOD యొక్క డిఫెన్స్ ఇన్నోవేషన్ యూనిట్ (DIU) మధ్య మెరుగైన సహకారాన్ని నాయకులు స్వాగతించారు.

జనవరిలో, గ్వామ్‌లో అమెరికా నావికా దళం నిర్వహించిన యాంటీ-సబ్‌మెరైన్ వార్‌ఫేర్ ట్రైనింగ్ - "ఎక్సర్‌సైజ్ సీ డ్రాగన్ 24" యొక్క 4వ ఎడిషన్‌లో భారతీయ నౌకాదళం పాల్గొంది. ఈ సంవత్సర కాలంలో, భారతదేశం మరియు అమెరికా అనేక కీలక ద్వైపాక్షిక రక్షణ విన్యాసాలలో పాలుపంచుకున్నాయి, వాటిలో ఇవి ఉన్నాయి: భారతదేశం-అమెరికా ద్వైపాక్షిక త్రివిధ దళాల HADR యాంఫిబియస్ ఎక్సర్‌సైజ్ మరియు ఎక్సర్‌సైజ్ టైగర్ ట్రయంఫ్ 24 (విశాఖపట్నం, మార్చి), ఇందులో అమెరికా నావికాదళం, మెరైన్ కార్ప్స్ మరియు ఆర్మీతో పాటు భారతీయ నౌకాదళం, ఆర్మీ మరియు ఎయిర్ ఫోర్స్ పాల్గొన్నాయి. ప్రత్యేకంగా, ఏప్రిల్‌లో, హవాయిలోని US ఆర్మీ పసిఫిక్ ప్రధాన కార్యాలయంలో భారతదేశం- అమెరికా ఆర్మీ ఎగ్జిక్యూటివ్ స్టీరింగ్ గ్రూప్ (ESG) యొక్క 7వ ఎడిషన్ కోసం రెండు దేశాలకు చెందిన సీనియర్ మిలిటరీ అధికారులు పాల్గొన్నారు. రాబోతున్న ప్రమాదాలు, వివాద పరిష్కార వ్యూహాలు, మరియు ఆధునిక రక్షణ సవాళ్లను ఎదుర్కోవడం పై వారి చర్చలు దృష్టి సారించాయి.

భారతదేశం-కెనడా సంబంధాలు సాంప్రదాయకంగా ప్రజల మధ్య ధృడమైన సంబంధాలు మరియు బలమైన ఆర్థిక సంబంధాలపై ఆధారపడి ఉన్నాయి. 14 జూన్ నాడు ఇటలీలోని అపులియాలో G7 శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా ప్రధాన మంత్రి కెనడా ప్రధాన మంత్రి జస్టిన్ ట్రూడోతో కొద్దిసేపు భేటీ అయ్యారు. మా ద్వైపాక్షిక సంబంధాల ఆవశ్యకతలలో పరస్పర అవగాహన, ఒకరి ఆందోళనలను గౌరవించడం మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రత మరియు పరస్పర సార్వభౌమాధికారం పట్ల స్థిరమైన గౌరవం ఉంటాయి. ఈ విషయంలో, కెనడా

భూభాగంపై భారతదేశ వ్యతిరేక శక్తుల పై సత్వర మరియు సమర్థవంతమైన చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా కెనడా ప్రభుత్వానికి భారతదేశం పలు మార్లు విజ్ఞప్తి చేసింది.

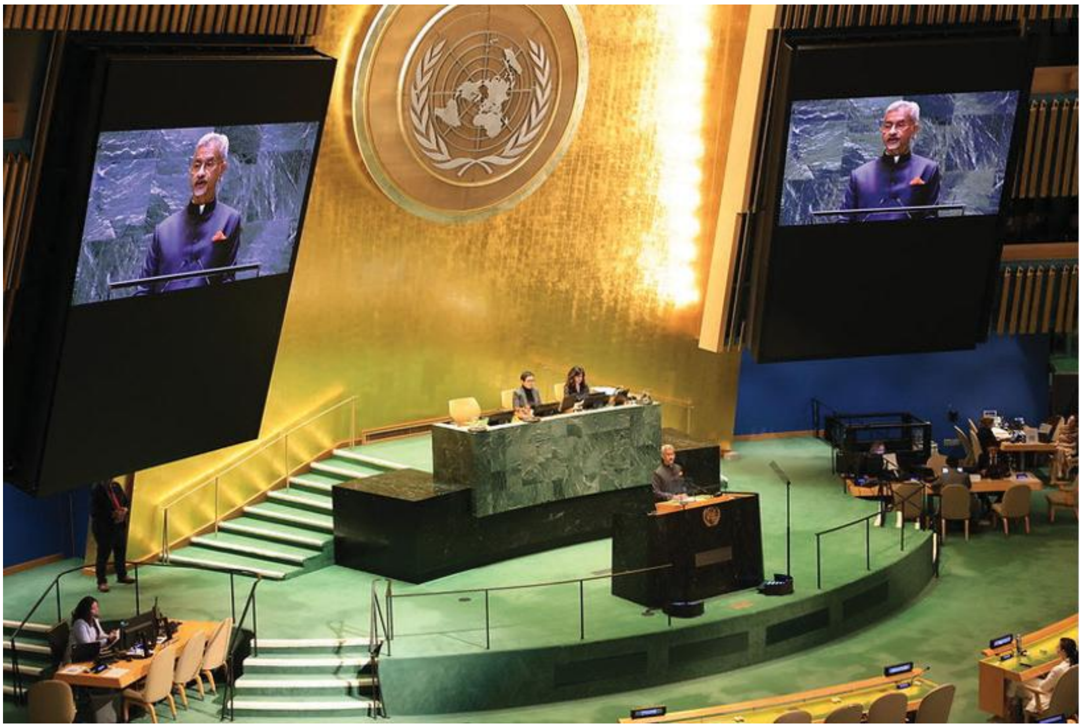

సెప్టెంబర్ 2024 లో న్యూయార్క్‌లో జరిగిన ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సమావేశం యొక్క 79వ సెషన్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భారతదేశం యొక్క ప్రకటనను చేశారు

ఈ సంవత్సర కాలంలో భారతదేశం మరియు రష్యా మధ్య సంబంధాలలో పురోగతి కొనసాగింది. జులైలో నిర్వహించబడిన 22వ వార్షిక శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం మాస్కోకి మరియు అక్టోబర్‌లో జరిగిన 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం కజాన్‌కు ప్రధాన మంత్రి పర్యటన చేశారు. రష్యాతో ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం 2023-24 లో 65.7 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల చారిత్రక గరిష్ట స్థాయికి చేరుకుంది, దీనితో భారతదేశం యొక్క 4వ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా రష్యా నిలిచింది. వాణిజ్యం- ఆర్థిక-శాస్త్రీయ-సాంకేతిక మరియు సాంస్కృతిక సహకారం పై భారతదేశం-రష్యా అంతర్-ప్రభుత్వ కమిషన్ (IRIGC-TEC) యొక్క 25వ సెషన్ నవంబర్‌లో న్యూఢిల్లీలో నిర్వహించబడింది మరియు దీనికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు రష్యన్ ఫెడరేషన్ యొక్క మొదటి డిప్యూటీ ప్రధాన మంత్రి డెనిస్ మంటురోవ్ సహ-అధ్యక్షత వహించారు. విడిగా, డిసెంబర్‌లో రక్షణ శాఖ మంత్రి మిలిటరీ మరియు మిలిటరీ-టెక్నికల్ కోఆపరేషన్ పై భారతదేశం-రష్యా అంతర్ ప్రభుత్వ కమిషన్ (IRIGC- M&MTC) యొక్క 21వ సెషన్‌కు సహ-అధ్యక్షత వహించడానికి రష్యాను సందర్శించారు. భారతదేశ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు రష్యన్ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సెర్గీ లావ్రోవ్ మధ్య ఈ సంవత్సర కాలంలో అనేక ద్వైపాక్షిక చర్చలు జరిగాయి, వీటిలో జులైలో ఆస్తానాలో జరిగిన SCO శిఖరాగ్ర సమావేశం సమయంలో, జులైలో వియన్‌టియన్‌లో ఆసియన్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ కింద విదేశాంగ మంత్రుల

సమావేశం సమయంలో, సెప్టెంబర్‌లో రియాద్‌లో జరిగిన గల్ఫ్ సహకార మండలి సమావేశం సందర్భంగా మరియు సెప్టెంబర్‌లో 79వ UNGA సెషన్ సమయంలో నిర్వహించబడిన సమావేశాలు ఉన్నాయి. విడిగా, బ్రిక్స్ NSA సమావేశం కోసం సెప్టెంబర్‌లో సెయింట్ పీటర్స్‌బర్గ్‌లో జాతీయ భద్రతా సలహాదారు (NSA) పర్యటించారు. పర్యటన సమయంలో, రష్యా అధ్యక్షుడు పుతిన్ గారితో జాతీయ భద్రతా సలహాదారు (NSA) భేటీ అయ్యారు మరియు రష్యాలో అదే హోదాను కలిగి ఉన్న సెర్గే షోయిగుతో ద్వైపాక్షిక సమావేశాన్ని నిర్వహించారు.

యూరోపియన్ దేశాలు మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ (EU) తో భారతదేశం యొక్క సంబంధాలు ఉన్నత స్థాయి చర్చల ద్వారా నూతన వేగాన్ని అందుకున్నాయి. 2024లో భారతదేశం మరియు EU తమ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం యొక్క 20 సంవత్సరాల వేడుకను జరుపుకున్నాయి. ఈ సంవత్సర కాలంలో ఉన్నత స్థాయి సంప్రదింపులు జరిగాయి, వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి, అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలు, ఆవిష్కరణ, పర్యావరణ హితం, భద్రత, వలస మరియు మొబిలిటీ వంటి రంగాలలో సహకారాన్ని మరింత ముందుకు తీసుకువెళ్లబడ్డాయి.

న్యూఢిల్లీలో జనవరి 2024 లో 75వ గణతంత్ర దినోత్సవ వేడుకలలో గౌరవనీయ రాష్ట్రపతి, ప్రధాన మంత్రి మరియు ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మాన్యుయెల్ మెక్రాన్

అక్టోబర్‌లో వియన్‌టియన్‌లో తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా అప్పటి ఐరోపా కౌన్సిల్ అధ్యక్షుడు చార్ల్స్ మిచెల్ ప్రధానమంత్రితో సమావేశం నిర్వహించారు. నవంబర్‌లో రియో డి జనీరోలో G20

శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా యూరోపియన్ కమిషన్ ప్రెసిడెంట్ ఉర్సులా వాన్ డెర్ లెయెన్ ప్రధాన మంత్రిని కలుసుకున్నారు.

ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మాన్యుయేల్ మెక్రాన్ భారతదేశం యొక్క 75వ గణతంత్ర దినోత్సవం కోసం ప్రధాన అతిథిగా భారతదేశానికి అధికారిక పర్యటన చేశారు. వారి ప్రతినిధి స్థాయి చర్చల సమయంలో, ఇరు పక్షాలు 2026 ను 'ఇండియా-ఫ్రాన్స్ ఆవిష్కరణ సంవత్సరం' గా జరుపుకోవాలని నిర్ణయించాయి. రక్షణ, అంతరిక్షం, పౌర విమానయానం, S&T, ఆరోగ్యం, ప్రజా పరిపాలన మరియు పట్టణ అభివృద్ధితో సహా కీలక రంగాలలో ఇరు పక్షాలు అనేక MOUలు/ఒప్పందాలపై సంతకం చేశాయి.

ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి జార్జియా మెలోని ఆహ్వానం మేరకు ఒక అవుట్‌రీచ్ భాగస్వామిగా G7 శిఖరాగ్ర సదస్సులో పాల్గొనడానికి ప్రధాన మంత్రి జూన్‌లో ఇటలీలో పర్యటించారు. G7 సదస్సు సందర్భంగా ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి, ఫెడరల్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ జర్మనీ ఛాన్సలర్, ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ ప్రధాన మంత్రితో ప్రత్యేక సమావేశాలను ప్రధాన మంత్రి నిర్వహించారు.

జులైలో ప్రధాన మంత్రి ఆస్ట్రియా పర్యటన చేశారు, 41 సంవత్సరాలలో ఒక భారతదేశ ప్రధాన మంత్రి ఈ దేశానికి చేసిన మొదటి పర్యటన ఇది, ఇరు దేశాల మధ్య దౌత్య సంబంధాలు ఏర్పడి 75 సంవత్సరాలు గడచిన సందర్భంగా ఒక వేడుక కూడా ఇదే సమయంలో జరపబడింది. ఈ పర్యటన సమయంలో మెరుగైన భారత-ఆస్ట్రియా భాగస్వామ్యం పై ఒక సంయుక్త ప్రకటన జారీ చేయబడింది. అధ్యక్షుడు అలెగ్జాండర్ వాన్ డెర్ బెల్లెన్‌ను ప్రధాన మంత్రి కలిశారు మరియు ఛాన్సలర్ కార్ల్ నెహమ్మర్‌తో ద్వైపాక్షిక చర్చలు జరిపారు.

పోలాండ్ ప్రధాన మంత్రి డొనాల్డ్ టస్క్ ఆహ్వానం మేరకు ప్రధానమంత్రి ఆగస్టులో పోలాండ్‌లో పర్యటించారు, ఇదే సమయంలో రెండు దేశాల మధ్య దౌత్య సంబంధాలు ఏర్పడి 70 సంవత్సరాలు గడిచాయి. ఈ పర్యటన సమయంలో, ప్రధాన మంత్రి డొనాల్డ్ టస్క్‌తో ప్రధాన మంత్రి మోదీ చర్చలు జరిపారు మరియు అధ్యక్షుడు ఆండ్రెజ్ దుడాతో సమావేశం అయ్యారు. భారతదేశం-పోలాండ్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాల స్థాయిని వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి పెంచడం గురించి ప్రకటన చేయడం ఈ పర్యటన యొక్క కీలక ఫలితం.

అక్టోబర్‌లో స్పెయిన్ అధ్యక్షుడు పెడ్రో సాంచెజ్ భారతదేశంలో పర్యటించారు. పర్యటన సమయంలో, ప్రధాన మంత్రి మరియు అధ్యక్షుడు సాంచేజ్ వడోదరలో ఎయిర్‌బస్ స్పెయిన్ సహకారంతో టాటా అడ్వాన్స్‌డ్ సిస్టమ్స్ ద్వారా నిర్మించబడిన C295 విమానాల తుది అసెంబ్లీ లైన్ ప్లాంట్‌ను సంయుక్తంగా ప్రారంభించారు.

సెప్టెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లో జరిగిన 79వ ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభ సమయంలో, బెల్జియం ప్రధాన మంత్రిని విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కలిశారు మరియు బెల్జియం, ఫ్రాన్స్, నెదర్లాండ్స్, UK మరియు స్పెయిన్ దేశాలకు చెందిన మంత్రులతో విడిగా సమావేశం అయ్యారు.

ఒక కీలక పరిణామంలో, భారతదేశం మరియు స్విట్జర్లాండ్, ఐస్‌ల్యాండ్, నార్వే, మరియు లీచెన్‌స్టీన్ ఉన్న యూరోపియన్ ఫ్రీ ట్రేడ్ అసోసియేషన్ (EFTA) మార్చిలో ఒక వాణిజ్య మరియు ఆర్థిక భాగస్వామ్య ఒప్పందం (TEPA) పై సంతకం చేశాయి. స్విస్ ఫెడరల్ కౌన్సిలర్ గై పర్మెలిన్, ఐస్‌ల్యాండ్ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జార్ని బెనెడిక్ట్సన్, లీచెన్‌స్టీన్ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి డొమినిక్ హాస్లర్, మరియు నార్వే వాణిజ్య మరియు పరిశ్రమ మంత్రి యాన్ క్రిస్టియన్ వెస్ట్రె లతో పాటు వాణిజ్య మరియు పరిశ్రమ మంత్రి (CIM) ద్వారా ఒప్పందం పై సంతకం చేయబడింది. 2039 నాటికి తదుపరి 15 సంవత్సరాలలో భారతదేశంలో 1 మిలియన్ ప్రత్యక్ష ఉద్యోగాల కల్పన మరియు పెట్టుబడి రూపంలో100 బిలియన్ అమెరికా డాలర్ల నిబద్ధతను TEPA కలిగి ఉంది.

ఆగస్టు 2024 లో వార్సాలో కొల్హాపూర్ మెమోరియల్ వద్ద ప్రధాన మంత్రి శ్రద్ధాంజలి అర్పించారు.

ఫిబ్రవరి 2024 లో న్యూఢిల్లీలో రైసినా డైలాగ్ సందర్భంగా నోర్డిక్-బాల్టిక్ ఎయిట్ (NB8) విదేశాంగ మంత్రులకు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆతిథ్యం ఇచ్చారు.

సెప్టెంబర్‌లో జర్మనీలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి జర్మనీలో పర్యటించారు మరియు ఆ దేశ ఛాన్సలర్ ఓలాఫ్ ష్లోజ్‌ను కలుసుకున్నారు. ఆయన విదేశాంగ మంత్రి అన్నాలేనా బేర్‌బాక్, రక్షణ మంత్రి బోరిస్ పిస్టోరియస్, ఛాన్సలర్‌కు విదేశీ, భద్రతా విధాన సలహాదారు జెన్స్ ప్లోట్నర్‌తో పాటు పార్లమెంట్ సభ్యులను (బండెస్టాగ్) విడిగా కలుసుకున్నారు మరియు సమగ్ర ద్వైపాక్షిక సంబంధాలపై విస్తృత శ్రేణి చర్చలు జరిపారు. అదే నెలలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి స్విట్జర్లాండ్‌లో పర్యటించారు మరియు విదేశాంగ మంత్రి ఇగ్నాజియో క్యాసిస్‌తో ద్వైపాక్షిక సమావేశాన్ని నిర్వహించారు మరియు భారతదేశం-EFTA స్వేచ్ఛ వాణిజ్య ఒప్పందం ద్వారా వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడులను పెంచడానికి మార్గాలు అన్వేషించారు.

నవంబర్‌లో, G7 విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశానికి హాజరు కావడానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఇటలీలో పర్యటించారు. ఈ సమయంలో, ఇటలీ విదేశాంగ మంత్రితో పాటు ఫ్రాన్స్ మరియు UK కు చెందిన అదే హోదా కలిగిన మంత్రులతో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భేటీ అయ్యారు.

అల్బేనియా, బోస్నియా మరియు హెర్జెగోవినా, జెకియా, డెన్మార్క్, ఎస్టోనియా, ఫిన్లాండ్, గ్రీస్, హంగేరీ, లాట్వియా, లిచెన్‌స్టీన్, లిథువేనియా, రొమేనియా, స్లోవాక్ రిపబ్లిక్ మరియు స్వీడన్ దేశాలకు చెందిన విదేశీ మంత్రులు ఫిబ్రవరిలో న్యూఢిల్లీలో రైసినా డైలాగ్ యొక్క 9వ ఎడిషన్‌లో పాల్గొన్నారు. రైసినా డైలాగ్ నిర్వహించబడుతున్న సమయంలో నార్డిక్-బాల్టిక్ ఎయిట్ (NB8) కు చెందిన విదేశాంగ మంత్రులతో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఒక సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. స్వచ్ఛమైన మరియు హరిత సాంకేతికతలను అభివృద్ధి చేయడం, డిజిటల్ మరియు సైబర్ సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడం మరియు అత్యున్నత

నైపుణ్యాల అభివృద్ధి మరియు స్థిరమైన ప్రపంచ సరఫరా గొలుసులను మెరుగుపరచడం పై ఈ సమావేశం దృష్టి సారించింది.

భారతదేశం-జపాన్ ప్రత్యేక వ్యూహాత్మక మరియు అంతర్జాతీయ భాగస్వామ్యం యొక్క 10వ వార్షికోత్సవం ఈ సంవత్సరం జరిగింది. ఉన్నత స్థాయి పర్యటనలు, సాంకేతికత, మౌలికవసతులు మరియు వాణిజ్యం సహా వివిధ రంగాలలో సహకార కార్యక్రమాలు మరియు ఐక్యరాజసమితి, G20 మరియు క్వాడ్ లలో సహకారం ద్వారా భారతదేశం మరియు జపాన్ తమ సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకున్నాయి. ఆ సంవత్సరంలో, అప్పటి జపాన్ ప్రధాన మంత్రి ఫుమియో కిషిడాను ప్రధాన మంత్రి రెండు సార్లు కలిశారు: ఒకసారి ఇటలీ (జూన్)లో నిర్వహించబడిన G7 శిఖరాగ్ర సమావేశం మరియు మరొకసారి విల్మింగ్టన్ (సెప్టెంబర్)లో నిర్వహించబడిన క్వాడ్ శిఖరాగ్ర సమావేశం. ఈ సమావేశాల ద్వారా ఇరు నేతలు బహుముఖ సంబంధాలను సమీక్షించారు మరియు సహకారాన్ని మరింత పెంపొందించేందుకు అభిప్రాయాలను పంచుకున్నారు. లావోస్‌లో నిర్వహించబడిన భారత-ఆసియన్ శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా అక్టోబర్‌లో ప్రధానమంత్రి కొత్తగా నియమించబడిన ప్రధానమంత్రి షిగేరు ఇషిబాను కలుసుకున్నారు. వాణిజ్యం, పెట్టుబడులు, రక్షణ, సెమీకండక్టర్లు, సాంస్కృతిక మార్పిడిలలో సహకారాన్ని మరింత లోతుగా పెంపొందించుకోవడానికి ఇరు నేతలు తమ నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటించారు.

ఆగస్ట్‌లో, రక్షణ శాఖ మంత్రి మరియు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సహ-అధ్యక్షతన జరిగిన మూడవ 2+2 మంత్రిత్వ సమావేశం కోసం జపాన్ విదేశాంగ మరియు రక్షణ మంత్రులు భారతదేశంలో పర్యటించారు. నవంబర్‌లో ఇటలీలో జరిగిన G7 విదేశాంగ మంత్రుల అవుట్‌రీచ్ సెషన్ సందర్భంగా జపాన్ విదేశాంగ మంత్రి తకేషి ఇవాయాను కూడా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కలుసుకున్నారు.

భారతదేశం మరియు చైనా మధ్య జూన్ 2020 నుండి వర్కింగ్ మెకానిజం ఫర్ కన్సల్టేషన్ అండ్ కోఆర్డినేషన్ (WMCC) యొక్క 18 సమావేశాలు మరియు సీనియర్ మిలిటరీ కమాండర్ల స్థాయిలో 21 రౌండ్ల సమావేశాలు జరిగాయి. అక్టోబర్‌లో దౌత్య మరియు సైనిక స్థాయిలలో మంతనాలు మరియు చర్చలు జరిగిన తరువాత, వాస్తవాధీన రేఖ (LAC) వద్ద కొన్ని ప్రాంతాలలో గస్తీ ఏర్పాట్ల కోసం ఒక ఒప్పందం ఖరారు అయింది, దీని ఫలితంగా బలగాల ఉపసంహరణ జరిగింది మరియు 2020 లో ఈ ప్రాంతాలలో ఏర్పడిన సమస్యలకు ఒక పరిష్కారం దొరికింది. తరువాత, రష్యాలోని కజాన్‌లో అక్టోబర్‌లో 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సమావేశం సందర్భంగా ప్రధాన మంత్రి చైనా అధ్యక్షుడు షీ జిన్‌పింగ్‌ను కలుసుకున్నారు. దాదాపు ఐదేళ్ల తరువాత ప్రతినిధి స్థాయిలో ఇది వారి మొదటి ద్వైపాక్షిక సమావేశం. ఆ సంవత్సరంలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ యీ ని మూడు సందర్భాలలో కలిశారు- జులైలో ఆస్తానాలో జరిగిన

SCO కౌన్సిల్ ఆఫ్ హెడ్స్ ఆఫ్ స్టేట్ సమావేశం, జులైలో వియన్‌టియాన్‌లో జరిగిన ఆసియన్-సంబంధిత విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం మరియు నవంబర్‌లో రియో డి జనేరియోలో జరిగిన G20 శిఖరాగ్ర సమావేశం సందర్భంగా. డిసెంబర్‌లో బీజింగ్‌లో ఇరు దేశాల ప్రత్యేక ప్రతినిధులు కూడా సమావేశమయ్యారు.

అక్టోబర్ 2024 లో లావోస్‌లో జరిగిన భారతదేశం-ఆసియన్ శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా జపాన్ ప్రధాన మంత్రి షిగేరు ఇషిబాతో ప్రధాన మంత్రి ద్వైపాక్షిక సమావేశం నిర్వహించారు.

అనేక ఉన్నత-స్థాయి సంప్రదింపులు మరియు ద్వైపాక్షిక చర్చల కారణంగా భారతదేశం మరియు రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా (RoK) మధ్య ప్రత్యేక వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం మరింతగా బలపడింది. అక్టోబర్‌లో వియన్‌టియన్‌లో జరిగిన తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సమావేశం సమయంలో మరియు నవంబర్‌లో రియో డి జనేరియోలో జరిగిన G-20 శిఖరాగ్ర సమావేశం సమయంలో ప్రధాన మంత్రి మరియు అప్పటి RoK అధ్యక్షుడు యూన్ సుక్ ఇయోల్ భేటీ అయ్యారు. మార్చిలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సియోల్‌లో పర్యటించారు మరియు ఆ దేశపు విదేశాంగ మంత్రి చో టే-యుల్ తో కలిసి 10వ ఇండియా-RoK జాయింట్ కమిషన్ సమావేశానికి సహ-అధ్యక్షత వహించారు. జులైలో ఆసియన్ రీజినల్ ఫోరం సందర్భంగా మరియు న్యూయార్క్‌లో జరిగిన ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభ యొక్క 79వ సమావేశం సమయంలో మరియు డిసెంబర్‌లో ఇటలీలో నిర్వహించబడిన G7 శిఖరాగ్ర సమావేశం సమయంలో ఇరువురు మంత్రులు భేటీ అయ్యారు.

భారతదేశం మరియు డెమోక్రాటిక్ పీపుల్స్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా (DPRK) మధ్య బంధాలు స్థిరంగా సాగుతున్నాయి. చర్చలు మరియు దౌత్యం ద్వారా కొరియన్ ద్వీపకల్పంలో శాంతి మరియు స్థిరత్వాన్ని తీసుకురావడానికి భారతదేశం నిరంతరం కృషి చేస్తుంది.

భారతదేశం మరియు మంగోలియా నాగరిక, చారిత్రక, సాంస్కృతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక సంబంధాలను కలిగి ఉన్నాయి. చైనా మరియు రష్యా దేశాలతో సరిహద్దులు పంచుకుంటున్న భూపరివేష్టిత దేశం అయిన మంగోలియా భారతదేశాన్ని 'మూడవ' ముఖ్యమైన భాగస్వామిగా మరియు 'ఆధ్యాత్మిక భాగస్వామి' గా పరిగణిస్తుంది. ఇరుదేశాల సంబంధాలలో అభివృద్ధి భాగస్వామ్యానికి నిర్దిష్ట ప్రాముఖ్యత ఉంది.

చైనా అధ్యక్షుడు షీ జిన్‌పింగ్‌ను అక్టోబర్ 2024 లో కజాన్‌లో జరిగిన 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సమావేశం సందర్భంగా ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు

ఉన్నత స్థాయి పర్యటనలు, వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడులలో పెరుగుదల మరియు ఇంధనం, భద్రత, రక్షణ, న్యూక్లియర్, సాంస్కృతిక, విద్య, సాంకేతికత, ఆరోగ్యం మరియు ఆహార భద్రత సహా వివిధ రంగాలలో సంబంధాలను పెంపొందించుకోవడం ద్వారా ఈ గల్ఫ్ దేశాలతో భారతదేశ సంబంధాలు మరింత బలోపేతం మరియు సన్నిహితంగా అయ్యాయి. భారతదేశం యొక్క అగ్ర వాణిజ్య భాగస్వాములుగా గల్ఫ్ దేశాలు కొనసాగుతున్నాయి. 162 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లకు మించిన ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యంతో, గల్ఫ్ సహకార మండలి (GCC) 2023-24 లో భారతదేశం యొక్క ప్రముఖ ప్రాంతీయ వాణిజ్య భాగస్వామిగా అవతరించింది. భారతదేశంలోకి పెట్టుబడి ప్రవాహాలు కూడా స్థిరంగా కొనసాగాయి మరియు ఆ ప్రాంతం నుండి భారతదేశం యొక్క ఇంధన దిగుమతులు కూడా గణనీయ స్థాయిలో ఉన్నాయి. అహ్మదాబాద్‌లో

నిర్వహించబడిన వైబ్రెంట్ గుజరాత్ సమ్మిట్‌లో జనవరిలో UAE అధ్యక్షుడు షేక్ మొహమ్మద్ బిన్ జాయెద్ అల్ నహ్యాన్ భారతదేశంలో పర్యటించారు. వినూత్న ఆరోగ్య సంరక్షణ ప్రాజెక్టులు, పునరుత్పాదక ఇంధనం మరియు ఆహార పార్కుల అభివృద్ధిలో పెట్టుబడి సహకారం కోసం అవగాహన ఒప్పందాలపై సంతకాలు చేయబడ్డాయి.

(ఎడమ-కుడి) UAE లో 'అహలాన్ మోదీ' (ఫిబ్రవరి) మరియు కువైట్ లో 'హలా మోదీ' (డిసెంబర్) వద్ద ప్రవాస భారతీయులను ఉద్దేశించి ప్రధాన మంత్రి ప్రసంగించారు).

ప్రధాన మంత్రి ఫిబ్రవరి 2024 లో యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ (UAE) కు ద్వైపాక్షిక పర్యటన చేశారు మరియు UAE అధ్యక్షుడు షేక్ మొహమ్మద్ బిన్ జాయెద్ అల్ నహ్యాన్ మరియు దుబాయ్ పాలకుడు షేక్ మొహమ్మద్ బిన్ రషీద్ అల్ మక్తూమ్ తో చర్చలు జరిపారు. ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి ఒప్పందం, భారతదేశం-మధ్య ప్రాచ్య -ఐరోపా ఆర్థిక కారిడార్ (IMEEC) పై అంతర్-ప్రభుత్వ ఫ్రేమ్‌వర్క్ ఒప్పందం (IGFA), డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులపై MOUలు మరియు నేషనల్ మెరిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్ (NMHC) తో సహా ఈ పర్యటన సమయంలో ముఖ్యమైన MOUలు/ఒప్పందాలు సంతకాలు చేయబడ్డాయి. ఫిబ్రవరిలో అబుదాబిలో మొదటి హిందూ ఆలయం అయిన BAPS మందిర్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

నవంబర్‌లో, సింబయోసిస్ ఇంటర్నేషనల్ యూనివర్సిటీ దుబాయ్ క్యాంపస్‌ను విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ప్రారంభించారు. డిసెంబర్‌లో నాల్గవ వ్యూహాత్మక సమావేశం మరియు 15వ ఉమ్మడి కమిషన్ సమావేశం కోసం UAE ఉప ప్రధాన మంత్రి మరియు విదేశాంగ మంత్రి షేక్ అబ్దుల్లా బిన్ జాయెద్ అల్ నహ్యాన్ భారతదేశంలో పర్యటించారు.

వ్యూహాత్మక సమావేశం కోసం మొట్టమొదటి భారతదేశం-GCC ఉమ్మడి మంత్రిత్వ స్థాయి సమావేశంలో హాజరు కావడానికి సెప్టెంబర్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి రియాద్ పర్యటన చేశారు. విదేశాంగ మంత్రుల స్థాయిలో భారతదేశం మరియు గల్ఫ్ సహకార మండలి (GCC) సభ్య దేశాల మధ్య ఇది మొదటి సమావేశం. జూన్‌లో, కతార్ ప్రధాన మంత్రి మరియు విదేశాంగ మంత్రి అయిన షేక్ మొహమ్మద్ బిన్ అబ్దుల్ రహ్మాన్ బిన్ జాస్సిమ్ అల్ థానితో ద్వైపాక్షిక సమావేశాన్ని నిర్వహించడానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి దోహా పర్యటన చేశారు. డిసెంబర్‌లో, దోహా ఫోరం యొక్క 22వ ఎడిషన్‌లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు మరియు 'ఒక కొత్త యుగంలో వివాద పరిష్కారం'పై ఒక ప్యానెల్‌ను ఉద్దేశించి ప్రసంగించారు.

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆగస్టులో కువైట్‌లో పర్యటించారు మరియు క్రౌన్ ప్రిన్స్ షేక్ సబాహ్ అల్-ఖలీద్ అల్ సబాహ్, ప్రధాన మంత్రి షేక్ అహ్మద్ అల్ అబ్దుల్లా అల్ సబాహ్, విదేశాంగ మంత్రి అబ్దుల్లా అలీ అల్ యయహాతో భేటీ అయ్యారు. కువైట్ విదేశాంగ మంత్రి కూడా డిసెంబరులో భారతదేశంలో పర్యటించారు మరియు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రితో ద్వైపాక్షిక చర్చలు నిర్వహించారు మరియు ప్రధాన మంత్రితో భేటీ అయ్యారు.

2024 లో భారతదేశం పశ్చిమ ఆసియా మరియు ఉత్తర ఆఫ్రికన్ దేశాలతో దౌత్య, రక్షణ మరియు మానవత కార్యక్రమాల ద్వారా ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను గణనీయంగా బలోపేతం చేసింది. అల్జీరియాకు గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారి చరిత్రాత్మక పర్యటన చేశారు, ఆ దేశంలో ఒక భారతీయ రాష్ట్రపతి యొక్క తొలి పర్యటనగా ఇది నిలిచిపోయింది మరియు ఇండియా-అల్జీరియా ఎకనామిక్ ఫోరం ప్రారంభించబడింది. ఉన్నత స్థాయి పర్యటనలు మరియు సైనిక సహకార ఒప్పందం ద్వారా అల్జీరియాతో రక్షణ సహకారాన్ని మరింత బలోపేతం చేయబడింది. ఈజిప్ట్, ఇజ్రాయెల్ మరియు మొరాకో దేశాలతో కూడా భారతదేశం సంబంధాలను బలోపేతం చేసింది, రక్షణ సహకారం, ఆర్థిక సంప్రదింపులు మరియు వ్యూహాత్మక చర్చలు వంటి అంశాలలో చర్చలు జరిగాయి. జూలైలో ట్రిపోలిలో భారతదేశం తన రాయబార కార్యాలయాన్ని తిరిగి ప్రారంభించింది.

గణనీయ స్థాయిలో వైద్య సహకారం సహా పాలస్తీనాకి భారతదేశం మానవత సహాయాన్ని అందించింది. యునైటెడ్ నేషన్స్ రిలీఫ్ అండ్ వర్క్స్ ఏజెన్సీ ఫర్ పాలస్తీనా రెఫ్యూజీస్ ఇన్ ది నియర్ ఈస్ట్ (UNRWA) కోసం 2024-25 సంవత్సరానికి గాను భారతదేశం తన వార్షిక సహకార మొత్తం అయిన 5 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లను అందించింది. గడచిన సంవత్సరాలలో విద్య, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు సహకార సేవలతో సహా UNRWA యొక్క ప్రధాన కార్యక్రమాలకు భారతదేశం 40 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల సహకారం అందించింది. అదనంగా, సూడాన్, సిరియా మరియు దక్షిణ సూడాన్‌లో వైద్య మరియు విద్యా

సహకారం అందించబడుతుంది. లిబియా, ట్యునీషియా మరియు జిబూతితో సంవత్సరం అంతటా దౌత్య పర్యటనలు మరియు సహకారం మెరుగుపరచబడింది, ప్రాంతీయ మానవత సహకార కార్యక్రమాలలో భారతదేశం చురుకైన పాత్ర పోషిస్తోంది.

అదనంగా, జోర్డాన్ మరియు సోమాలియాతో భారతదేశం యొక్క సంప్రదింపుల తరువాత రక్షణ మరియు వ్యాపార రంగంలో సహకారం ఏర్పడింది. ఈ సంవత్సర కాలంలో నిరంతర విద్యా మరియు సాంస్కృతిక మార్పిడిలు జరిగాయి, ఆ ప్రాంతం అంతటా లోతైన సంబంధాలను పెంపొందించడానికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతను ఇది బలపరుస్తుంది.

భారతదేశం మరియు ఇరాన్ మధ్య ద్వైపాక్షిక సహకారం ఈ సంవత్సర కాలంలో సానుకూల దిశలో సాగింది. అక్టోబర్‌లో రష్యాలోని కజాన్‌లో జరిగిన 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సమావేశం సందర్భంగా ఇస్లామిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ ఇరాన్ యొక్క నూతన అధ్యక్షుడు మసూద్ పెజెష్కియన్ గారితో ప్రధాన మంత్రి భేటీ అయ్యారు. ఇరు దేశాల నేతలను ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను సమగ్రంగా సమీక్షించారు మరియు పశ్చిమ ఆసియా సహా ప్రాంతీయ అంశాల గురించి చర్చించారు. జనవరిలో, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఇరాన్‌లో పర్యటించారు మరియు ఆ దేశ అధ్యక్షుడు సయ్యద్ ఇబ్రహీం రైసితో భేటీ అయ్యారు. పర్యటన సమయంలో వారు అప్పటి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి హుస్సేన్ అమీర్- అబ్దుల్లాహియన్, రోడ్లు మరియు పట్టణ అభివృద్ధి మంత్రి మెహ్రదాద్ బాజ్రపాష్, మరియు సుప్రీం నేషనల్ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్ యొక్క సెక్రటరీ అలీ అక్బర్ అహ్మదియాన్ లతో కూడా భేటీ అయ్యారు. అదే నెలలో, కంపాలలో NAM శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా అప్పటి మొదటి ఉపాధ్యక్షుడు మొహమ్మద్ మోఖ్బర్ గారితో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భేటీ అయ్యారు. అక్టోబర్‌లో కజాన్‌లో నిర్వహించబడిన బ్రిక్స్ అవుట్‌రీచ్ సెషన్ సందర్భంగా ఇరాన్ విదేశాంగ వ్యవహారాల మంత్రి అబ్బాస్ అరఘ్చితో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భేటీ అయ్యారు. ఈ సంవత్సర కాలంలో అనుసంధాన ప్రాజెక్టులలో సహకారం మరింత బలోపేతం చేయబడింది. చాబహార్ పోర్ట్ యొక్క షహీద్ బెహెష్టి టెర్మినల్‌ను సిద్ధం చేయడానికి మరియు నిర్వహించడానికి దీర్ఘకాలిక ప్రధాన ఒప్పందం పై 13 మే నాడు ఇండియా పోర్ట్స్ గ్లోబల్ లిమిటెడ్ మరియు పోర్ట్ అండ్ మేరిటైమ్ ఆర్గనైజేషన్ ఆఫ్ ఇరాన్ మధ్య సంతకాలు జరిగాయి.

రష్యా అధ్యక్షతన 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సమావేశం అక్టోబర్‌లో రష్యాలోని కజాన్‌లో నిర్వహించబడింది. 'ప్రపంచాభివృద్ధి, భద్రత కోసం బహుళపక్షవాదాన్ని బలోపేతం చేయడం' అనే ప్రధాన నినాదంతో శిఖరాగ్ర సదస్సు నిర్వహించబడింది. జూన్‌లో నిజ్నీ నోవొగోరాడ్‌లో బ్రిక్స్ విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశానికి రష్యా ఆతిథ్యం ఇచ్చింది, 'అభివృద్ధి చెందిన దేశాలతో బ్రిక్స్ సమావేశం' పై ఒక మంత్రిత్వ స్థాయి సమావేశం జరిగింది. ఈ సమావేశంలో సౌదీ అరేబియా విదేశాంగ మంత్రి ప్రిన్స్ ఫైజల్ బిన్ ఫర్హాన్ పాల్గొన్నారు. ఇంతకు

ముందు సెప్టెంబర్‌లో, న్యూయార్క్‌లో 79వ UNGA సమయంలో నిర్వహించబడిన బ్రిక్స్ విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశంలో భారతదేశానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. అక్టోబర్‌లో సదస్సు సమయంలో భారతీయ ప్రతినిధి బృందానికి ప్రధాన మంత్రి నాయకత్వం వహించారు, విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి బ్రిక్స్ ప్లస్/అవుట్‌రీచ్ సెషన్‌లో పాల్గొన్నారు. 16వ బ్రిక్స్ కజాన్ డిక్లరేషన్ ఆమోదంతో మరియు 'సంభావ్య బ్రిక్స్ భాగస్వామ్య దేశాల జాబితా' సహా 'బ్రిక్స్ భాగస్వామ్య దేశం వర్గం యొక్క విధానాలు' యొక్క తుది రూపుతో శిఖరాగ్ర సమావేశం ముగిసింది.

SCO లో భారతదేశం యొక్క విధానాలు ప్రధాన మంత్రి యొక్క విజన్ అయిన 'SECURE' SCO ఆధారంగా ఉన్నాయి, SECURE అంటే భద్రత, ఆర్థిక అభివృద్ధి, కనెక్టివిటీ, ఐక్యత, సార్వభౌమాధికారం మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రతకు గౌరవం మరియు పర్యావరణ రక్షణ. SCO ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లో భారతదేశం వివిధ యంత్రాంగాలు/కార్యక్రమాలతో చురుకుగా నిమగ్నమై ఉంది మరియు సార్వభౌమాధికారం, స్వేచ్ఛ, ప్రాదేశిక సమగ్రత, సమానత్వం, పరస్పర ప్రయోజనం మరియు అంతర్గత వ్యవహారాలలో జోక్యం చేసుకోకపోవడం పట్ల పరస్పర గౌరవాన్ని పునరుద్ఘాటించింది. జూలైలో ఆస్తానాలో నిర్వహించబడిన 24వ SCO సదస్సులో భారతదేశానికి విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ప్రాతినిధ్యం వహించారు, SCO అధ్యక్షుల మండలి యొక్క పొడిగించబడిన ఫార్మాట్ సమావేశంలో ప్రధాన మంత్రి తరపున మాట్లాడారు.

అక్టోబర్ 2024లో కజాన్‌లో నిర్వహించబడిన 16వ బ్రిక్స్ శిఖరాగ్ర సమావేశంలో ప్రధాన మంత్రి పాల్గొన్నారు

ఆగస్టు 2024లో కీవ్‌కు తన అధికారిక పర్యటన సమయంలో ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వోలోడిమైర్ జెలెన్స్కీ గారికి 4 BHISHM క్యూబ్‌లను ప్రధాన మంత్రి అందించారు

అక్టోబర్‌లో ఇస్లామాబాద్‌లో ప్రభుత్వ నేతల మండలి (CHG) సమావేశంలో కూడా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. SCO శిఖరాగ్ర సమావేశంలో అస్తానా డిక్లరేషన్‌తో పాటు మొత్తం 23 డాక్యుమెంట్లు ఆమోదించబడ్డాయి. ఈ డిక్లరేషన్, ప్రాంతంలో రవాణా మరియు అనుసంధానత కార్యక్రమాలను స్వాగతిస్తూనే, న్యాయమైన మరియు సమతుల్య ప్రాతిపదికన మరియు అంతర్జాతీయ చట్టాలు, UN చార్టర్ మరియు SCO చార్టర్ యొక్క లక్ష్యాలు మరియు సూత్రాల ప్రకారం సహకారం యొక్క ప్రాముఖ్యతను ప్రముఖంగా పేర్కొంది. ఇంకా, ఈ డిక్లరేషన్ ఉగ్రవాదాన్ని ఖండించింది, ఉగ్రవాదానికి నిధులను సమకూర్చే సమస్యలను మరియు సరిహద్దులలో ఉగ్రవాదుల కదలికలను పరిష్కరించవలసిన అవసరం మరియు ఉగ్రవాదులను పెంచి పోషించి ఆశ్రయం ఇచ్చే దేశాలను ఒంటరి చేయడం గురించి ప్రముఖంగా ప్రస్తావించింది.

భారతదేశం-ఉక్రెయిన్ ద్వైపాక్షిక సంబంధం అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఆగస్టులో, ప్రధాన మంత్రి ఉక్రెయిన్‌కు చారిత్రాత్మక పర్యటన చేశారు, భారతీయ ప్రధాన మంత్రి ఉక్రెయిన్‌లో పర్యటించడం ఇది మొదటిసారి. జూన్‌లో ఇటలీలో G7 శిఖరాగ్ర సదస్సు మరియు సెప్టెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లో UN జనరల్ అసెంబ్లీ యొక్క 79వ సెషన్ సమయంలో కూడా ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వోలోడిమైర్ జెలెన్స్కీని ప్రధాన మంత్రి కలుసుకున్నారు. విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆహ్వానం మేరకు ఉక్రెయిన్ విదేశాంగ మంత్రి మార్చిలో న్యూఢిల్లీకి అధికారిక పర్యటన చేశారు.

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి ఆహ్వానం మేరకు రిపబ్లిక్ ఆఫ్ బెలారస్ విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి సెర్గీ అలెనిక్ మార్చిలో భారతదేశంలో పర్యటించారు. భారతదేశం-బెలారుస్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను ఇరువురు మంత్రులు సమీక్షించారు మరియు వాణిజ్యం, ఆర్థిక వ్యవస్థ, బీమా, రక్షణ, విద్య, IT మరియు శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో అభివృద్ధి భాగస్వామ్యం మరియు ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని పెంచడానికి మార్గాల గురించి చర్చించారు.

సెప్టెంబర్‌లో, MoS (KVS) అర్మేనియాను సందర్శించి, మంత్రులు, దౌత్యవేత్తలు, నిపుణులు మరియు విద్యావేత్తలు పాల్గొన్న ట్రాక్ 1.5 సంభాషణ అయిన ప్రారంభ యెరెవాన్ సంభాషణకు హాజరయ్యారు. అతను అర్మేనియా ఉప ప్రధానమంత్రి మెహర్ హెర్బెర్ట్ గ్రిగోరియన్‌ను కలిశారు మరియు అర్మేనియా విదేశాంగ మంత్రి అరారత్ మిర్జోయన్‌తో ద్వైపాక్షిక చర్చలు జరిపారు.

ఈ సంవత్సరంలో, ఆఫ్రికన్ దేశాలతో భారతదేశం సంబంధం ఉన్నత స్థాయి దౌత్య పర్యటనలు, వాణిజ్య విస్తరణ మరియు అభివృద్ధి భాగస్వామ్యాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా గుర్తించబడింది. గౌరవనీయులైన రాష్ట్రపతి గారు అక్టోబర్‌లో మలావి మరియు మారిటానియాలకు గణనీయమైన పర్యటనలు చేశారు. పర్యటన సమయంలో, గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారు ఆఫ్రికన్ నాయకులతో సంభాషించారు, ద్వైపాక్షిక మరియు ఆర్థిక సంబంధాలను బలోపేతం చేశారు.

ఆగస్ట్‌లో, 19వ CII ఇండియా-ఆఫ్రికా కాంక్లేవ్‌లో పాల్గొనడానికి బురుండి, గాంబియా, లైబీరియా, మారిషస్ మరియు జింబాబ్వే ఉపాధ్యక్షులతో సహా అనేక ఆఫ్రికన్ నాయకులు భారతదేశాన్ని సందర్శించారు. అదే నెలలో, వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్ సమ్మిట్ యొక్క 3వ ఎడిషన్‌లో అల్జీరియా, అంగోలా, బెనిన్, బోట్స్వానా, బుర్కినా ఫాసో, బురుండి, కేప్ వెర్డే, చాడ్, కొమొరోస్, డెమోక్రాటిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కాంగో, ఈజిప్ట్, ఈక్వటోరియల్ గినియా, ఎరిట్రియా, స్వాజిలాండ్, ఇథియోపియా, గాబన్, గాంబియా, ఘనా మరియు గినియా బిస్సావు, ఐవరీ కోస్ట్, కెన్యా, లెసోతో, లైబీరియా, లిబియా, మడగాస్కర్, మలావి, మాలి, మౌరిటానియా, మొరాకో, మొజాంబిక్, నమీబియా, నైజర్, నైజీరియా, రువాండా, సావో టోమ్ మరియు ప్రిన్సిపీ, సెనెగల్, సీషెల్స్, సియెర్రా లియోన్, సోమాలియా, దక్షిణాఫ్రికా, దక్షిణ సూడాన్, టాంజానియా, టోగో, ట్యునీషియా, ఉగాండా, జాంబియా మరియు జింబాబ్వే వంటి అనేక ఆఫ్రికన్ దేశాలు పాల్గొన్నాయి.

జనవరిలో గాంధీనగర్‌లో మొజాంబిక్ అధ్యక్షుడు ఫిలిప్ న్యూసితో సమావేశమైన ప్రధానమంత్రి ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు మరియు ప్రాంతీయ భద్రత గురించి చర్చించారు. నవంబర్‌లో ప్రధానమంత్రి నైజీరియాకు రాష్ట్ర పర్యటన చేశారు, 17 సంవత్సరాలలో ఒక భారతీయ ప్రధానమంత్రి చేసిన మొదటి పర్యటన ఇది. ఈ పర్యటనలో కస్టమ్స్ సహకారం, సాంస్కృతిక మార్పిడి మరియు భూ సర్వే సహకారంపై అవగాహన

ఒప్పందాలు కుదిరాయి. నైజీరియా అధ్యక్షుడు బోలా అహ్మద్ టినుబు ప్రధాన మంత్రికి "గ్రాండ్ కమాండర్ ఆఫ్ ది ఆర్డర్ ఆఫ్ నైజర్" జాతీయ పురస్కారాన్ని ప్రదానం చేశారు.

సెప్టెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లో జరిగిన UNGA 74వ సెషన్ సందర్భంగా ఇథియోపియా విదేశాంగ మంత్రి టే అట్స్కే సెలాసీతో, జనవరిలో కంపాలాలో జరిగిన NAM సమ్మిట్ సందర్భంగా ఉగాండా విదేశాంగ మంత్రి జెజే ఒడోంగోతో, ఫిబ్రవరిలో న్యూఢిల్లీలో జరిగిన రైసినా డైలాగ్ సందర్భంగా ఘనా విదేశాంగ మంత్రి షిర్లీ అయోర్కోర్ బోచ్వేతో విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ వేర్వేరు సమావేశాలు నిర్వహించారు.

నవంబర్ 2024, అబుజాలో నైజీరియా అధ్యక్షుడు బోలా అహ్మద్ టినుబు ప్రధాన మంత్రికి 'గ్రాండ్ కమాండర్ ఆఫ్ ది ఆర్డర్ ఆఫ్ నైజర్' అవార్డును ప్రదానం చేశారు.

గాబన్ మరియు కాబో వెర్డేలలో కొత్త రాయబార కార్యాలయాలను ప్రారంభించడం ద్వారా భారతదేశం ఆఫ్రికాలో తన దౌత్య అడుగుజాడలను విస్తరించడం కొనసాగించింది. ఇథియోపియా జనవరిలో భారతదేశ మద్దతుతో బ్రిక్స్‌లో చేరింది మరియు భారతదేశం ఆఫ్రికాలో టాంజానియా యొక్క రెండవ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా మారింది, ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం 7.9 బిలియన్ అమెరికన్ డాలర్లకు చేరుకుంది. ఇంకా, మిడ్‌వైఫరీ అభివృద్ధి కోసం భారతదేశం రువాండాకు 1 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల గ్రాంట్ సహాయాన్ని అందించింది, ఇది మలావిలో ఒక శాశ్వత కృత్రిమ అవయవ ఫిట్‌మెంట్ కేంద్రాన్ని స్థాపించడానికి సహాయపడుతుంది మరియు మొజాంబిక్‌కు రెండు ఫాస్ట్ ఇంటర్‌సెప్టర్ క్రాఫ్ట్స్ (FICలు) విరాళంగా ఇచ్చింది.

రక్షణ సంబంధిత ప్రధాన కార్యకలాపాలలో INS తల్వార్ కెన్యా (సెప్టెంబర్), టాంజానియా (అక్టోబర్), మరియు దక్షిణాఫ్రికా (అక్టోబర్)లలో ఓడరేవులకు వెళ్లడం మరియు మార్చిలో ఉత్తర మొజాంబిక్‌లోని నకాలాలో మొదటి భారతదేశం-మొజాంబిక్-టాంజానియా త్రైపాక్షిక నావికా విన్యాసం నిర్వహించడం ఉన్నాయి.

ఆఫ్రికాలో ప్రధాన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో ఘనా యొక్క టెమా ఎంపకడాన్ రైల్వే లైన్ కోసం 447 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల నిధులు, కెన్యాలో ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ (ఎక్స్‌పోర్ట్-ఇంపోర్ట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా) యొక్క కొత్త తూర్పు ఆఫ్రికా ప్రతినిధి కార్యాలయాన్ని ప్రారంభించడం, నమీబియా మరియు టోగోలలో డిజిటల్ చెల్లింపు మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడానికి ఒప్పందాలపై సంతకం చేయడం ఉన్నాయి. మానవతా దృక్పథంలో, భారతదేశం కరువు మరియు వరద సహాయం కోసం నమీబియా, కెన్యా మరియు జాంబియాకు సహాయం అందించింది, కలరా వ్యాప్తిని ఎదుర్కోవడానికి జాంబియాకు 3.5 టన్నుల వైద్య సామాగ్రిని అందించింది. తూర్పు మరియు దక్షిణ ఆఫ్రికాకు కేటాయించబడిన 1,800 కంటే ఎక్కువ ITEC శిక్షణ స్లాట్లు, 1,272 ITEC స్లాట్లు, మధ్య మరియు పశ్చిమ ఆఫ్రికా కోసం 251 ICCR స్కాలర్‌షిప్‌లు మరియు ఇ-విద్యాభారతి ఆరోగ్యభారతి (e-VBAB) ఆన్‌లైన్ విద్యా కార్యక్రమంలో నమోదు చేయబడిన 7,600 ఆఫ్రికన్ విద్యార్థులతో సంవత్సరం అంతటా సామర్థ్యం-పెరుగుదల ప్రయత్నాలు కొనసాగాయి. వాణిజ్యం, రక్షణ మరియు అభివృద్ధి సహకారం ద్వారా ఆఫ్రికాకు భారతదేశం యొక్క పెరుగుతున్న నిబద్ధతను ఈ కార్యక్రమాలు తెలియజేసాయి. ఈ సంవత్సరంలో, భారతదేశం మరియు లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్ (LAC) ప్రాంతం మధ్య రాజకీయ ఒప్పందాలు ఈ ప్రాంతంలోని దేశాలతో మన సంబంధాలకు మరింత కొత్త ఊపును అందించాయి.

నవంబర్‌లో రియో డి జనీరోలో జరిగిన G20 నాయకుల శిఖరాగ్ర సదస్సు కోసం ప్రధాన మంత్రి బ్రెజిల్‌ను సందర్శించారు. G-20 శిఖరాగ్ర సదస్సులో, అతను బ్రెజిల్ అధ్యక్షుడు లూయిజ్ ఇనాసియో లులా డ సిల్వా, అర్జెంటీనా అధ్యక్షుడు జేవియర్ మిలే, చిలీ అధ్యక్షుడు గాబ్రియేల్ బోరిక్ ఫాంట్‌లను విడివిడిగా కలిశారు.

నవంబర్‌లో, ప్రధానమంత్రి గయానాకు అధికారిక పర్యటన కూడా చేశారు, అక్కడ ఆయన గయానా అధ్యక్షుడు మొహమ్మద్ ఇర్ఫాన్ అలీతో ప్రతినిధి బృందం స్థాయి చర్చలు జరిపారు. జార్జ్‌టౌన్‌లోని స్టేట్ హౌస్‌లో జరిగిన ఒక కార్యక్రమంలో, ప్రధానమంత్రికి గయానా అధ్యక్షుడు గయానా అత్యున్నత పురస్కారం "ఆర్డర్ ఆఫ్ ది ఎక్సలెన్స్"ను ప్రదానం చేశారు.

గయానాలోని జార్జ్‌టౌన్‌లో జరిగిన 2వ ఇండియా-కరేబియన్ కమ్యూనిటీ (CARICOM) శిఖరాగ్ర సమావేశానికి గ్రెనడా ప్రధాన మంత్రి డికాన్ మిచెల్‌తో కలిసి ప్రధాన మంత్రి సహ అధ్యక్షత వహించారు.

శిఖరాగ్ర సదస్సులో, ప్రధాన మంత్రి ఆంటిగ్వా మరియు బార్బుడా, బార్బడోస్, సెయింట్ లూసియా, కామన్‌వెల్త్ ఆఫ్ డొమినికా, గ్రెనడా, ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగో, ఇంకా సురినామ్ ప్రధానమంత్రులతో ద్వైపాక్షిక సమావేశాలను నిర్వహించారు. జార్జ్‌టౌన్‌లో జరిగిన ఒక కార్యక్రమంలో, డొమినికా కామన్‌వెల్త్ అధ్యక్షురాలు సిల్వానీ బర్టన్ ప్రధాన మంత్రికి డొమినికా అత్యున్నత జాతీయ పురస్కారం "డొమినికా అవార్డు ఆఫ్ ఆనర్"ను ప్రదానం చేశారు.

(ఎగువ ఎడమవైపు నుండి సవ్య దిశలో) నవంబర్ 2024 లో జార్జ్‌టౌన్‌లో 2వ ఇండియా-CARICOM శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా ప్రధాన మంత్రి ఆంటిగ్వా మరియు బార్బుడా, బహామాస్, బార్బడోస్, డొమినికా, సెయింట్ లూసియా మరియు ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగో నాయకులను కలుసుకున్నారు.

ఈ సంవత్సరం కరేబియన్ దేశాల నాయకుల సందర్శనలు కూడా జరిగాయి. గయానా ప్రధాన మంత్రి మొహమ్మద్ ఇర్ఫాన్ అలీ ఫిబ్రవరిలో భారతదేశాన్ని సందర్శించారు. గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారిని మరియు గౌరవనీయమైన ఉపాధ్యక్షునితో అతను భేటీ అయ్యారు, విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ మంత్రి మరియు విద్యుత్ మరియు నూతన & పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రితో విడివిడిగా సమావేశమయ్యారు. ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగో ప్రధాన మంత్రి మేలో ముంబై మరియు జామ్‌నగర్‌ను సందర్శించారు. జమైకా ప్రధాన మంత్రి అక్టోబర్‌లో భారతదేశాన్ని సందర్శించారు మరియు గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారు, గౌరవనీయమైన ఉపాధ్యక్షుడు ప్రధానమంత్రితో ప్రత్యేక సమావేశాలను నిర్వహించారు. వెనిజులా కార్యనిర్వాహక ఉపాధ్యక్షుడు అక్టోబర్‌లో భారతదేశానికి ఒక ప్రతినిధి బృందానికి నాయకత్వం వహించి గౌరవనీయ ఉపాధ్యక్షుడిని మరియు పెట్రోలియం మరియు సహజ వాయువు మంత్రితో భేటీ అయ్యారు.

ఈ సంవత్సర కాలంలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పనామా, బ్రెజిల్, చిలీ, అర్జెంటీనా మరియు సెయింట్ కిట్స్ & నెవిస్ విదేశీ మంత్రులకు ఆతిథ్యం ఇచ్చారు. ఆయన గయానా, బొలీవియా, మెక్సికో, క్యూబా, ఎల్

సాల్వడార్, నికరాగువా, పనామా, డొమినికా, గ్రెనాడా, ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగో, సురినామ్ మరియు వెనిజులా దేశాలకు చెందిన విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రులను కలిశారు అలాగే న్యూయార్క్‌లో UNGA సమయంలో సెయింట్ విన్సెంట్ మరియు గ్రెనడైన్స్ ప్రధాన మంత్రిని కలుసుకున్నారు. కంపాలలో నిర్వహించబడిన NAM శిఖరాగ్ర సదస్సులో ఆయన ఉగాండాలోని కొలంబియా, బొలీవియా మరియు వెనిజులా విదేశాంగ మంత్రులను విడిగా కలుసుకున్నారు.

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి నవంబర్‌లో గయానాలో ఇండియా-CARICOM శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా జమైకా విదేశాంగ మంత్రిని మరియు డిసెంబర్‌లో కతార్‌లో దోహా ఫోరం సందర్భంగా హోండురాస్ విదేశాంగ మంత్రిని కలుసుకున్నారు.

(ఎగువ ఎడమవైపు నుండి సవ్య దిశలో) సెప్టెంబర్ 2024 లో న్యూయార్క్‌లో జరిగిన UNGA సందర్భంగా క్యూబా, ఎల్ సాల్వడార్, గయానా మరియు వెనిజులా దేశాలకు చెందిన విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రులను విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి కలిశారు.

G20 విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశం కోసం సహాయ మంత్రి (VM) ఫిబ్రవరి 2024 లో బ్రెజిల్‌లో పర్యటించారు. ఆగస్టులో, సహాయ మంత్రి (PM) డొమినికన్ రిపబ్లిక్, గ్వాటెమాలా, ఎల్ సాల్వడార్, పనామా మరియు ట్రినిడాడ్ మరియు టొబాగోలో అధికారిక పర్యటన చేశారు. తరువాత, ఆయన మెక్సికో (సెప్టెంబర్), గ్రెనడా (అక్టోబర్), బార్బడోస్ (అక్టోబర్) మరియు ఆంటిగ్వా మరియు బార్బుడా (అక్టోబర్) దేశాలలో పర్యటించారు. అక్టోబర్‌లో COP16 సమావేశంలో పాల్గొనడానికి సహాయ మంత్రి (KVS) కాలి, కొలంబియాలో పర్యటించారు. సెప్టెంబర్‌లో బొలీవియాలోని లా పాజ్‌లో కొత్త మిషన్‌ను ప్రారంభించడంతో, భారతదేశం ఇప్పుడు LAC ప్రాంతంలో 17 రెసిడెంట్ మిషన్లను కలిగి ఉంది.

బహుపాక్షికత మరియు ప్రపంచ సరణిలో సంస్కరణ కోసం ఐక్యరాజ్యసమితి సభ్య దేశంగా భారతదేశం చురుగ్గా కృషి చేస్తుంది. జనవరిలో, UN జనరల్ అసెంబ్లీ అధ్యక్షుడు గౌరవనీయమైన రాష్ట్రపతి గారితో భేటీ

అయ్యారు మరియు విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రితో ప్రత్యేక సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. జులైలో, న్యూఢిల్లీలో ఐక్యరాజ్యసమితి విద్యా, శాస్త్రీయ మరియు సాంస్కృతిక సంస్థ (UNESCO) యొక్క 46వ సెషన్ కోసం ప్రపంచ వారసత్వ కమిటీ సమావేశాన్ని ఉద్దేశించి ప్రధాన మంత్రి ప్రసంగించారు. అటువంటి UNESCO సమావేశం కోసం భారతదేశం ఆతిథ్యం ఇవ్వడం ఇదే తొలిసారి.

అజర్‌బైజాన్‌లోని బాకులో నవంబర్‌లో జరిగిన వాతావరణ మార్పుపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఫ్రేమ్‌వర్క్ కన్వెన్షన్ (UNFCCC) యొక్క 29వ కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (COP29) లో భారతదేశం పాల్గొంది.

సెప్టెంబర్‌లో, న్యూయార్క్‌లో నిర్వహించబడిన ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సమావేశంలో 'సమ్మిట్ ఆఫ్ ఫ్యూచర్' లో ప్రధాన మంత్రి ప్రసంగించారు. సమ్మిట్ ఐదు రంగాలలో 56 నిర్దిష్ట చర్యలతో "భవిష్యత్తు కోసం ఒప్పందం" ను ఆమోదించింది. నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి, కువైట్ క్రౌన్ ప్రిన్స్, పాలస్తీనా దేశ అధ్యక్షుడు, వియత్నాం అధ్యక్షుడు, ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడితో సహా పలువురు నాయకులతో ప్రధాన మంత్రి ప్రత్యేక ద్వైపాక్షిక సమావేశాలు నిర్వహించారు. విడిగా, UNGA యొక్క 79వ సెషన్‌లో ఉన్నత-స్థాయి సమావేశాల కోసం విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి భారతీయ ప్రతినిధి బృందానికి నేతృత్వం వహించారు మరియు 28 సెప్టెంబర్ నాడు న్యూయార్క్‌లో 79వ UNGA యొక్క ఉన్నత స్థాయి విభాగం యొక్క సాధారణ చర్చలో ప్రసంగించారు.

UNGA సెషన్ సందర్భంగా, G20, G4, IBSA, బ్రిక్స్, L-69 & C-10, ఇండియా-CARICOM, ఇండియా-CELAC, మరియు BIMSTEC తో సహా వివిధ నిర్దిష్ట దేశాల విదేశాంగ మంత్రి-స్థాయి సమావేశాలలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు.

భారతదేశం తన భాగస్వామి దేశాల అవసరాల ఆధారంగా ప్రాజెక్టులు, గ్రాంట్లు మరియు లోన్ల ద్వారా అభివృద్ధి సహాయం అందించింది. గత కొన్ని సంవత్సరాలలో, దాని పరిధి సాంకేతిక కన్సల్టెన్సీ, విపత్తు ఉపశమనం, మానవతా సహాయం, వారసత్వ పునరుద్ధరణ, విద్యా స్కాలర్‌షిప్, సామర్థ్య నిర్మాణ కార్యక్రమాలు, మౌలిక సదుపాయాలు, జలవిద్యుత్, పవర్ ట్రాన్స్‌మిషన్, వ్యవసాయం, పరిశ్రమ, విద్య, ఆరోగ్యం, పురావస్తు పరిరక్షణ మరియు క్రాస్ బార్డర్ కనెక్టివిటీని బలోపేతం చేసే రంగాలలో పౌర మరియు సైనిక కోర్సులకు విస్తరించింది. ప్రధాన అభివృద్ధి సహకార ప్రాజెక్టులు విద్య, ఆరోగ్యం, వ్యవసాయం, నీరు, శక్తి మరియు కనెక్టివిటీతో సహా విస్తృత శ్రేణి రంగాలను కవర్ చేస్తాయి. భాగస్వామి దేశాలకు అందించే రాయితీ రుణాలు అయిన LOCని కూడా భారతదేశం అందిస్తుంది. పూర్తి చేయబడిన ప్రధాన LOC ప్రాజెక్టులలో బురుండిలో కాబులో 20 మెగావాట్ల హైడ్రో-ఎలక్ట్రిక్ ప్రాజెక్ట్, జింబాబ్వే మరియు టాంజానియాలో నీటి సరఫరా వ్యవస్థల ఆధునీకరణ, శ్రీలంకలో రైల్వే ట్రాక్ ఆధునీకరణ ప్రాజెక్ట్ మరియు గయానాకు విమానాల సరఫరా

ఉన్నాయి. మారిషస్‌లో వాటర్ పైప్‌లైన్ రీప్లేస్‌మెంట్ ప్రాజెక్ట్ కోసం మొట్టమొదటిసారి రూపాయి ఆధారిత LOC గడచిన సంవత్సరంలో అందించబడింది. విదేశీ ప్రభుత్వ నిపుణుల కోసం విస్తృత శ్రేణి వినూత్న శిక్షణ కోర్సులను అందించడం ద్వారా భారతదేశం తన భాగస్వామ్య దేశాల కోసం సామర్థ్య నిర్మాణ కార్యక్రమాలను అందిస్తుంది. ఈ సంవత్సర కాలంలో 13,500 కంటే ఎక్కువ శిక్షణ స్లాట్లు పౌర (10,200 స్లాట్లు) మరియు రక్షణ కోర్సులలో (3,300+ స్లాట్లు) అందించబడ్డాయి, పౌర కోర్సులు 115 కంటే ఎక్కువ దేశాలకు మరియు రక్షణ సంబంధిత కోర్సుల కోసం 80 దేశాలకు అందించబడ్డాయి.

సెప్టెంబర్ 2024 లో న్యూయార్క్‌లో ఐక్యరాజ్యసమితి సమ్మిట్ ఆఫ్ ది ఫ్యూచర్ లో ప్రధాన మంత్రి ప్రసంగించారు

సెప్టెంబర్ 2024 లో న్యూయార్క్‌లో నిర్వహించబడిన ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభ యొక్క 79వ సెషన్ సందర్భంగా L-69 గ్రూపింగ్ యొక్క జాయింట్ మినిస్టీరియల్ సమావేశంలో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి పాల్గొన్నారు.

నవంబర్ 2024లో గయానా యొక్క మిలిటరీ మౌలికవసతుల ఆధునీకరణ కోసం 23.37 మిలియన్ అమెరికన్ డాలర్ల డిఫెన్స్ లైన్ ఆఫ్ క్రెడిట్ (LoC) లో భాగంగా భారతదేశం రెండు డార్నియర్ HAL-228 విమానాలను అందించింది

వలస విధానం, సంక్షేమం మరియు ప్రవాసులను సంప్రదించడంలో భారతదేశం గణనీయమైన ప్రగతిని సాధించింది. డెన్మార్క్, ఇజ్రాయెల్, మలేషియా, తైవాన్ మరియు UK తో మైగ్రేషన్ అండ్ మొబిలిటీ పార్ట్నర్‌షిప్ అగ్రిమెంట్స్ (MMPA) మరియు లేబర్ మొబిలిటీ అగ్రిమెంట్స్ (LMA) తో సహా అనేక ఒప్పందాల ద్వారా ప్రభుత్వం సురక్షితమైన మరియు చట్టపరమైన వలసలను చురుకుగా ప్రోత్సహించింది.

కార్మికుల కదలిక మరియు ఉపాధి మార్గాలను క్రమబద్ధీకరించడానికి UK మరియు ఇటలీతో జాయింట్ వర్కింగ్ గ్రూప్ సమావేశాలు నిర్వహించబడ్డాయి. అబుదాబి డైలాగ్, బుడాపెస్ట్ ప్రాసెస్, కొలంబో ప్రాసెస్ మరియు మైగ్రేషన్ మరియు మొబిలిటీ పై భారతదేశం-EU ఉన్నత-స్థాయి సంప్రదింపులు (HLDMM) వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థలతో సహకారాలు గ్లోబల్ మైగ్రేషన్ గవర్నెన్స్‌లో భారతదేశం యొక్క పాత్రను బలోపేతం చేశాయి. భారతదేశం 2024-26 కోసం కొలంబో ప్రాసెస్ ఛైర్మన్‌షిప్ బాధ్యతలు చేపట్టింది మరియు అబుదాబి డైలాగ్ యొక్క సలహా కమిటీలో చేరింది. భారతీయ కమ్యూనిటీ వెల్ఫేర్ ఫండ్ (ICWF) కింద విదేశాలలో ఉన్న 3.5 లక్షలకు పైగా భారతీయ కార్మికులకు సహాయం చేయడానికి మరియు భారతీయ వలస కార్మికుల సాఫ్ట్ స్కిల్స్ పెంచే లక్ష్యంతో ప్రీ-డిపార్చర్ ఓరియెంటేషన్ ట్రైనింగ్‌ను మెరుగుపరిచేందుకు సంక్షేమ పథకాలను విస్తరించింది. పునరుద్ధరించబడిన ఇమైగ్రేట్ V2.0 పోర్టల్ మరియు మొబైల్ యాప్ ప్రారంభించబడ్డాయి, డిజిలాకర్ ఇంటిగ్రేషన్, ఫిర్యాదు పరిష్కారం మరియు ఇ-ధృవీకరణ వంటి ఫీచర్లతో ఇమిగ్రేషన్ ప్రక్రియలు సులభతరం చేయబడ్డాయి. విద్యార్థుల సమస్యలు, NRI మహిళలకు వైవాహిక వివాద

పరిష్కారం మరియు ప్రవాసి భారతీయ బీమా యోజన (PBBY), నో ఇండియా ప్రోగ్రామ్ (KIP) మరియు విదేశ్ సంపర్క్ ప్రోగ్రామ్ వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా ప్రవాసులను సంప్రదించడం పై దృష్టి సారించింది.

ఈ సంవత్సర కాలంలో, ట్రాక్ 1.5 మరియు 2.0 డైలాగ్స్ వంటి అనేక విదేశీ పాలసీ అవుట్‌రీచ్ కార్యకలాపాలను సాధ్యం చేయడానికి మంత్రిత్వ శాఖ థింక్-ట్యాంక్‌లు మరియు విద్యా సంస్థలతో కలిసి పని చేసింది. రైసినా డైలాగ్, ఆసియన్ ఎకనామిక్ డైలాగ్, ఇండియన్ ఓషన్ కాన్ఫరెన్స్, ఇండియా-US ఫోరం, ఇండియా-జపాన్ ఫోరం, ఇండియా-నార్డిక్ డైలాగ్ మరియు ఇండియా-EU ట్రాక్ 1.5 డైలాగ్‌తో సహా మంత్రిత్వ శాఖ ప్రధాన విదేశీ పాలసీ అవుట్‌రీచ్ డైలాగ్‌లను కూడా చేపట్టింది. జపాన్, ఫ్రాన్స్, నార్వే మరియు క్వాడ్ సభ్య దేశాలు అయిన ఆస్ట్రేలియా, జపాన్ మరియు US ల పాలసీ ప్లానింగ్ డివిజన్లు/విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖల బ్యూరోలతో పాలసీ ప్లానింగ్ డైలాగ్‌లను కూడా మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహించింది. మొదటి త్రిపక్షీయ భారత-జపాన్-కొరియా పాలసీ ప్లానింగ్ డైలాగ్ కూడా ఈ సంవత్సరంలో నిర్వహించబడింది.

డిజిటల్ డిప్లొమసీ, ప్రాంతీయ మీడియా ఎంగేజ్‌మెంట్ మరియు ఇన్‌ఫ్లుయెన్సర్ సహకారాల ద్వారా 2024 లో భారతదేశం యొక్క బాహ్య ప్రచారం మరియు పబ్లిక్ డిప్లొమసీ గణనీయంగా విస్తరించబడింది. ఒక MEA వాట్సాప్ ఛానెల్‌ను ప్రారంభించడం, సోషల్ మీడియా ఉనికిని విస్తరించడం, విదేశీ జర్నలిస్టుల సందర్శనలను సులభతరం చేయడం, ఫిలిమ్ ఫెస్టివల్స్ నిర్వహించడం, డాక్యుమెంటరీలను ఆమోదించడం మరియు సహకరించడం మరియు భారతీయ సంస్కృతిని ప్రోత్సహించడం వంటి కీలక కార్యక్రమాలు ఉన్నాయి. ఇండియా కార్నర్స్, SAMEEP లెక్చర్స్ మరియు భారత్ కో జానియే క్విజ్ ద్వారా ప్రజల భాగస్వామ్యం మెరుగుపరచబడింది.

ఈ సంవత్సర కాలంలో భారతదేశం లాట్వియా, జార్జియా, గాబోనీస్ రిపబ్లిక్ మరియు తిమోర్-లెస్టేలో కొత్త దౌత్య మిషన్లను ప్రారంభించింది. మార్సెయిల్ (ఫ్రాన్స్), బార్సిలోనా (స్పెయిన్), బ్రిస్బేన్ (ఆస్ట్రేలియా) మరియు ఆక్లాండ్ (న్యూజిలాండ్) లో కొత్త కాన్సులేట్లు తమ కార్యకలాపాలను ప్రారంభించాయి.

సుష్మా స్వరాజ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫారిన్ సర్వీస్ మంత్రిత్వ శాఖ అధికారులు మరియు సిబ్బంది, ఇతర పౌర సేవల సిబ్బంది మరియు విదేశీ రాయబారుల కోసం అనేక శిక్షణ కార్యక్రమాలను నిర్వహించింది. గ్లోబల్ సౌత్ యంగ్ డిప్లొమాట్స్ ఫోరం (GSYDF) యొక్క 2వ ఎడిషన్ సెప్టెంబర్‌లో నిర్వహించబడింది, ఇందులో గ్లోబల్ సౌత్‌కు చెందిన 29 దేశాల నుండి 32 రాయబారులు పాల్గొన్నారు. 71 ప్రొఫెషనల్ కోర్స్ ఫర్ ఫారిన్ డిప్లొమాట్స్ (PCFD) ఏప్రిల్-మే లో నిర్వహించబడింది, ఇందులో 30 దేశాలకు చెందిన 34 రాయబారులు పాల్గొన్నారు.

ఫిబ్రవరి 2024లో విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు డెన్మార్క్ విదేశాంగ మంత్రి లార్స్ లోక్ రాస్‌ముస్సేన్ మొబిలిటీ మరియు మైగ్రేషన్ భాగస్వామ్యంపై ఒప్పందంపై సంతకం చేశారు

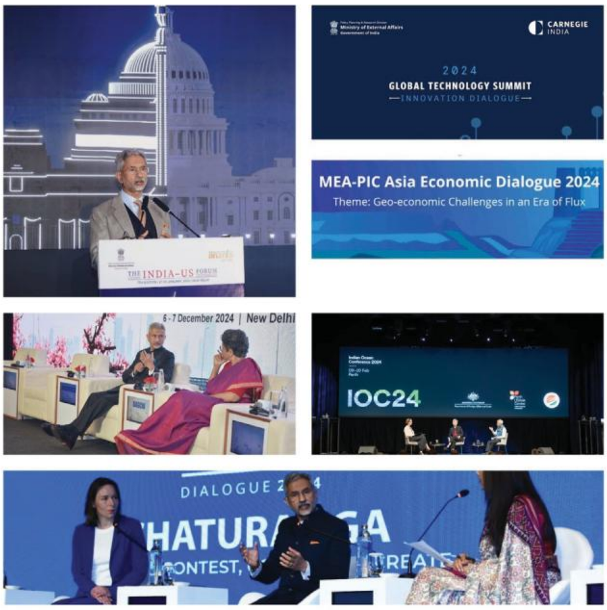

ఎడమవైపు నుండి కుడి వైపు సవ్య దిశలో: ఇండియా-US ఫోరం (న్యూఢిల్లీ), గ్లోబల్ టెక్నాలజీ సమ్మిట్ ఇన్నోవేషన్ డైలాగ్ (బెంగళూరు), ఆసియా ఎకనామిక్ డైలాగ్ (పూణే), ఇండియా-జపాన్ ఫోరం (న్యూఢిల్లీ), ఇండియన్ ఓషన్ కాన్ఫరెన్స్ (పెర్త్) మరియు రైసినా డైలాగ్ (న్యూఢిల్లీ) తో సహా అనేక విదేశీ విధాన అవుట్‌రీచ్ కార్యకలాపాలను సాధ్యం చేయడానికి మంత్రిత్వ శాఖ థింక్-ట్యాంక్‌లు మరియు విద్యా సంస్థలతో కలిసి పని చేసింది

విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రి మరియు క్వీన్స్‌ల్యాండ్ గవర్నర్ అయిన జీనెట్ యంగ్ నవంబర్ 2024 లో బ్రిస్బేన్‌లో భారతదేశపు కొత్త కాన్సులేట్ జనరల్‌ను ప్రారంభించారు

సుష్మా స్వరాజ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫారిన్ సర్వీస్ (SSIFS) లో 2వ గ్లోబల్ సౌత్ యంగ్ డిప్లొమాట్స్ ఫోరం (GSYDF) సెప్టెంబర్ 2024 లో నిర్వహించబడింది.

ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ కల్చరల్ రిలేషన్స్ (ICCR) సాంస్కృతిక మార్పిడిలు ద్వారా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సంబంధాలను బలోపేతం చేస్తుంది. 2024-25 విద్యా సంవత్సరంలో, ఆన్‌లైన్ అండర్‌గ్రాడ్యుయేట్ మరియు పోస్ట్‌గ్రాడ్యుయేట్ కోర్సులను చేయడానికి అఫ్ఘాన్ పౌరులకు 1000 స్కాలర్‌షిప్‌లతో సహా 20 స్కాలర్‌షిప్ పథకాల క్రింద విదేశీ పౌరులకు ICCR 3960 స్కాలర్‌షిప్ స్లాట్‌లను అందించింది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా వివిధ దేశాలకు భారతదేశం నుండి 62 సాంస్కృతిక ప్రతినిధి బృందాలను ICCR స్పాన్సర్ చేసింది మరియు వివిధ

దేశాలకు ప్రముఖ భారతీయ నాయకుల 9 అర్ధాకృతి ప్రతిమలు మరియు విగ్రహాలను అందించేందుకు కార్యక్రమాలను నిర్వహించింది. ప్రపంచంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో 38 భారతీయ సాంస్కృతిక కేంద్రాలకు (ICCలు) ICCR మద్దతు ఇవ్వడం కొనసాగించింది.

జులై 2024 జపాన్‌లోని టోక్యోలో భారత రాయబార కార్యాలయంలో మహాత్మా గాంధీ విగ్రహాన్ని విదేశాంగ వ్యవహారాల మంత్రి ఆవిష్కరించారు.